

Slovenski VESTNIK

IIK XXXVIII

CELOVEC, PETEK, 7. JANUAR 1983

ŠTEV. 1 (2104)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 5 šilingov
mesečna naročnina 20 šilingov
celoletna naročnina 200 šilingov
P. b. b.

Ob prestopu v novo leto je prevladovala želja po miru in rešitvi iz gospodarske krize

Prestop v novo leto je bil tudi to-
priložnost za vodilne državni-
ke, da ob pogledu na do-
ke v minulemu letu skušajo po-
lovati domači in mednarodni
osti svoje poglede in predstave
m, kako naj bi šel razvoj dalje.
Orak iz leta 1982 v leto 1983 je
se prej kot obetaven, da bi iz-
li v bodočnost lahko bili razve-
li in optimistični.

Asprotno: izjave, ki jih je bilo
ati ob tem prestopu, so bile pol-
skrbni, opozorili na težave in po-
v, da bo v novem letu treba na-
vse sile, da se bo človeštvo
arovalo prepada, v katerega ne-
no drsi. Gospodarska kriza je
la ves svet in še nihče ni odkril
leznega sredstva, da bi našel
od iz težav, ki se kažejo v čeda-
resnejših obsežnostih. Desetine
lonov brezposelnih, stagnacija
celo nazadovanje proizvodnje,

vedno več zaprtih tovarn, čedalje
večja zadolženost držav — to je
realistično ozadje, pred katerim so
državniki podajali svoje novoletne
izjave.

Poleg vsega tega nerazveseljive-
ga razvoja na gospodarskem pod-
ročju pa je v teh poslanicah pre-
vladovala tudi še skrb za svetovni
mir, ki ga ogrožajo po eni strani
nešteti večji in manjši lokalni spo-
padi in oboroženi obračuni, po dru-
gi strani pa nenehno se vrteča spi-
rala oboroževalne tekme. Ne samo
pri obeh velesilah, tudi v številnih
drugih državah — pri tem je še zla-
sti pretresljivo dejstvo, da med te-
mi najdemo tudi mnoge revne in
najrevnejše — je v proračunih za
leto 1983 posebno narasla prav ti-
sta postavka, ki obsega izdatke za
vojaške namene.

Vendar pa novoletne poslanice
kljub temu niso bile samo izraz

skrb, ampak tudi izpoved zaupa-
nja v bodočnost. Ravno ob prehodu
iz starega v novo leto je na Polj-
skem začel veljati sklep o pogojni
ukinitvi vojnega stanja, v čemer vi-
dijo pomemben korak k popolni
normalizaciji položaja v državi. Prav
tako v zadnjih dneh starega leta so
se začela libanonsko-izraelska po-
gajanja, ki naj bi odprla pot za na-
daljnje razreševanje slej ko prej
napetega položaja na Bližnjem
vzhodu. In na pragu novega leta je
bilo tudi v Moskvi in Washingtonu
slišati izjave, ki bi jih lahko oce-
nili kot nov poskus graditve tiste
podlage, na kateri bi obe velesili
sklenili sporazum o zmanjšanju ob-
oroževanja.

To je le nekaj pojavov, ki upra-
vičujejo zaupanje v bodočnost tudi
v današnjem trenutku velikih težav
in nevarnosti. Zato pa je bilo v no-
voletnih poslanicah vodilnih držav-
nikov vedno spet slišati poziv, da
moramo vsi, vsak po svojih močeh
in možnostih, prispevati k zmanjše-
vanju nezaupanja in k utrjevanju
solidarnosti v skupnih prizadeva-
njih, da razvoj človeštva ne bo šel
naprej po poti v prepad, ampak da
bomo spet našli nazaj na pot miru
in vsestranskega napredka. Vpraša-
nja miru v svetu pa ni mogoče re-
ševati enostransko, brez sodelo-
vanja in konkretnega doprinosa
vseh. Mir je skupno iskanje, v ka-
terem so potrebne vsestranske po-
bude, kajti ni mogoče, da bi si mir
gradil vsak sam in samo zase.

Ravno to prepričanje o medse-
bojni odvisnosti in zato o potrebi
medsebojne povezanosti je morda
najbolj obetajoča izpoved novolet-
nih izjav.

Nazaduje število ljudi ki z zaupanjem gledajo v bodočnost

olj mračna kot pa razveseljiva po-
ba bodočnosti, kakor so jo v novo-
ih izjavah naslikali vodilni politiki
na in po svetu, se je razumljivo
nila v zavest ljudi. In s to pretežno
imistično obarvano zavestjo so tudi
stopili prag novega leta.
to takšnega zaključka vsekakor pri-
a inštitut za raziskovanje javnega
enja, ki je s povpraševanjem repre-
lantnega števila ljudi skušal ugo-
iti razpoloženje med avstrijskim pre-
stvom. In izsledki so brez dvoma
čilni:

amo 26 odstotkov Avstrijcev je po
ugotovitvah z zaupanjem vstopilo
eto 1983, 28 odstotkov jih je glede
dočnosti skeptičnih, 36 odstotkov pa
je takih, ki jim bodočnost povzroča

skrb. V primerjavi s podobno raziska-
vo razpoloženja med avstrijskim ljud-
stvom so tokratne ugotovitve dosti bolj
pesimistične, kajti pred desetimi leti je
bilo še 50 odstotkov vprašancev, ki so
glede bodočnosti izrazili zaupanje.

Po tej anketi je povprečni Avstrijec
posebno v skrbih glede osebne bodoč-
nosti: 58 odstotkov vprašancev je bilo
prepričanih, da se bodo v novem letu
njihove osebne finančne razmere po-
slabšale. Med tistimi, ki s skepto ali s
skrbjo gledajo v bodočnost, vodijo
kmetje — kar 74 % znaša pri njih delež
takih „črnogledov“; v trgovini in obrti
jih je 72 % in med delavci 66 %, naj-
bolj optimistično pa gleda, na bodoč-
nost mladina v starostni skupini od 16
do 29 let.

Vsi prisrčno vabljeni na

32. Slovenski ples

ki bo v soboto 8. januarja 1983 ob 20. uri
v prostorih Delavske zbornice v Celovcu

Za ples in zabavo bosta igrala:

ALPSKI KVINTET

s pevcema Ivanko Krašovec in Jankom Ropretom

in ansambel NOVI KVIK

Vstopnice po 60 šilingov v predprodaji pri
krajnih prosvetnih društvih, v pisarni
Slovenske prosvetne zveze in v knjigarni
„Naša knjiga“ v Celovcu ali pa pri večerni
blagajni.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Pri nas v Avstriji

se je novo leto začelo že v znamenju volilnega boja

Pri nas v Avstriji je bil prestop v
novo leto, v kolikor se je odražal v
proglasih in izjavah strank oziroma
politikov, že povsem v znamenju pri-
prav na državnozborske volitve, ki
bodo letos aprila. V vseh teh posla-
nicah je sicer prevladovala zaskrblje-
nost zaradi naraščajoče brezposelnosti
in s tem skrb za ohranitev delovnih
mest. Toda o eni in isti stvari so bile
izjave precej različne: vladna stranka
je zagotavljala, da se imamo samo
njeni politiki zahvaliti, da je Avstrija
v primerjavi s drugimi državami men-
da še v neprimerno boljšem položaju;
opozicija pa je trdila, da je izključno
vladna stranka kriva na sedanjih te-
žavah.

Resnica bo seveda nekje na sredini
— v volilnem boju pač vsaka stran
skuša pri sebi odkrivati samo uspehe
in pri nasprotniku videti samo napa-
ke. Zato je poziv zveznega predsed-
nika Kirchschlägerja brez dvoma pra-
vilen, ko je dejal, naj bi v prihodnjih
tednih in mesecih vsi ravnali tako,
da bi si tudi po volitvah lahko po-
gledali v oči.

Sicer pa o težavah, v katerih se
je znašlo tudi avstrijsko gospodar-
stvo, najbolj prepričljivo govorijo

številčni podatki: V letu 1982 je v
naši državi „skrahiralo“ 3025 podje-
tij, to je za 9 odstotkov več kot v
letu poprej; s tem polomom je bilo
prizadetih 22.600 delovnih mest, to
je za 5700 več kot v letu 1981; po-
vpredna škoda pa je znašala 14,8 mi-
lijarde šilingov. Ob koncu leta 1982
je bilo v Avstriji registriranih 155.669
brezposelnih, to je 5,4 odstotka vseh
delojemalcev; napram letu 1981 po-
meni to precejšen porast, saj je šte-
vilo brezposelnih takrat znašalo „sa-
mo“ 119.513 oseb in je odstotek
brezposelnosti znašal le 4,1 %.

O zaslugah in o krivdi za današ-
nji položaj bo v bližnji prihodnosti
še dovolj govora, ko bomo v volilnem
boju slišali tudi o najrazličnejših na-
črtih in predlogih, predvsem pa o ob-
ljubah za čas po volitvah. Toda ne
glede na to, kdo bo s kakšno večino
zmagal na volitvah — novo vlado in
parlament brez dvoma čaka težko in
odgovorno delo. Pri tem bomo v tej
ali drugi obliki soudeleženi vsi držav-
ljani — če drugače ne pa z nadaljnji-
mi bremenami, ki jih bo vlada naložila v
obliki raznih dajatev, ko bo iskala
kritje za čedalje večji primanjkljaj v
državnem proračunu.

Naša in njihova kulturnost

Prejšnji teden smo imeli v Celovcu tradicio-
nalne Koroške kulturne dneve, eno izmed osred-
njih vsakoletnih kulturno-prosvetnih manifestacij
koroških Slovencev. In ravno ob tej priložnosti
je bilo slišati in brati stališča, v katerih bi lahko
brez težave zasledili bolj ali manj prikriti posku-
se kako bi vse naše udejstvovanje omejili na kul-
turo in še to po možnosti zožili na neke vrste
muzealni folklorizem. Vsa druga družbenopoliti-
čna področja pa bi po taki logiki verjetno morali
prepustiti tistim silam, katerih predstavniki
so prav tako v zadnjem času dovolj jasno pove-
dali, da bi nas radi uklonili pod svoje varuštvo
in bi nam kotem predpisovali, kaj smemo in česar
ne smemo.

Dejstvo, da letos obhajamo že 75-letnico naše
osrednje kulturno-prosvetne organizacije, ki je v
prejšnji dobi sama in v zadnjih desetletjih njena
naslednica opravila velikansko delo ne samo za
našo narodno skupnost, marveč tudi za vso našo
dežel, to dejstvo bi moralo biti najrazličnejšim
varuhom pač zadosten razlog, da bi se zavedali
preprotenosti svojega početja. Svojo kulturnost
smo koroški Slovenci dokazali tudi v tisti dobi,
ko so nas drugi obsojali na smrt, nas preganjali,
nas oropali knjižnic in vseh kulturnih dobrin ter
nam skušali ukrasti tudi naš materin jezik: letos

bomo obhajali 40-letnico uspešnega razmaha na-
šega oboroženega upora proti nacističnemu na-
silju, obenem pa tudi 40-letnico obsodbe in usmr-
titev naših nepozabnih junakov iz Sel in sosed-
njih krajev. In ne nazadnje je izraz naše kulturno-
st tudi rojstvo naše tiskarne v Podljubelju, kjer
smo pred 30 leti ustvarili sicer skromne vendar
lastne pogoje za širjenje tiskane besede; želeli bi
samo, da bi bila tri desetletja „provizorija“ do-
volj in da bi končno prišli do moderne in s tem
tudi zmogljive tiskarne v Celovcu.

Če že omenjamo nekatere obletnice, ne more-
mo mimo leta 1958: petindvajset let bo namreč
minilo od časa, ko smo na Koroškem doživeli iz-
raze bistveno drugačne „kulturnosti“ — najprej
protizakonite šolske štrajke in potem protiustav-
no likvidacijo dvojezičnega šolstva. Takrat so bili
izpodkopani pogoji, ki naj bi zagotovili, da bi se
oba naroda v deželi v kulturnem duhu medseboj-
nega razumevanja spoštovala in na podlagi ena-
kopravnosti uresničevala mirno sožitje.

Takrat pa je bilo zasejano seme tudi vsega ti-
stega, kar je sledilo pozneje — od vandalskega
navala nemških nacionalistov na dvojezične na-
pise pred desetimi leti do združitve treh strank na
skupnem imenovalcu, kar je privdlo do sedanje
izrazito diskriminacijske in restriktivne manjšin-

ške zakonodaje. In če danes spet doživljamo po-
skuse, da bi tudi vprašanje enakopravnosti naše-
ga jezika zreducirali na „kulturno sredstvo“, po-
tem se pač naravnost vsiljuje vprašanje, kako je
pravzaprav s kulturnostjo tistih, ki počenjajo ta-
ke stvari.

Slovenci smo svojo kulturnost vsekakor do-
volj prepričljivo dokazovali v vsej zgodovini in
jo demonstriramo tudi danes. Zato z vso upravi-
čenostjo vprašujemo, kako je s kulturnostjo tistih,
ki nam kratijo pravice in zožujejo naš narodni
živiljenjski prostor? Naj jo izpričajo s tem, da bo-
do priznali našemu jeziku domovinsko pravico,
in to na celotnem prostoru naše avtohtone nase-
litve in na vseh področjih — ne le v družinskem
krogu in v domači hiši, ampak predvsem tudi v
javnosti, v šoli in otroškem vrtcu, v občinski sobi
ter pred sodišči in uradi.

S tem, da zahtevamo enakopravnost našega je-
zika, nikomur ne krajšamo njegovih pravic. Smo
za resnično in dejansko enakopravnost in v tem
smislu bomo tudi nadaljevali svoja prizadevanja.
In pri tem se zavedamo besed, ki jih je zapisal ve-
liki umetnik slovenske kulture in besede Ivan Can-
kar: Boj za osvoboditev ljudstva je kulturni boj —
in kdor ta boj obrekuje, kdor mu postavlja nečiste
cilje, je sovražnik ljudstva in sovražnik kulture.

PREBERITE

**Novo vodstvo
našega združenstva**

stran 2

**Slovenski oktet
v Celovcu**

stran 3

Občinska dogajanja

stran 4

**To in ono
iz naših krajev**

stran 5

**Koroški Slovenci
in delavsko gibanje**

stran 7

**Mednarodno
uveljavljanje naših
športnikov**

stran 8

Spremembe v vodstvu slovenskega zadružništva na Koroškem

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu je imela prejšnji teden svoj redni občni zbor, na katerem so zastopniki včlanjenih kreditnih in blagovnih zadrug in drugih članic pregledali delo v minuli poslovni dobi ter začrtali smernice za nadaljnje delovanje naše osrednje zadružne organizacije. Že v dejstvu, da so se na tem obračunu, ki so ga opravili v „Auli slovenici“, zbrali zadružniki s celotnega dvojezičnega ozemlja, je dovolj jasno vidno, kako važno vlogo igra v življenju koroških Slovencev zadružništvo kot najstarejša oblika organizirane samopomoči.

O tem, kako ta naša „gospodarska hrbtenica“ izpolnjuje svojo pomembno nalogo v današnjem času, je v svojem poslovnem poročilu nanizal dosedanja poslovodeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter. Njegova izvajanja so bila potem podlaga živahni in deloma tudi precej kritični razpravi, v kateri so diskutanti zavzeli stališče k raznim konkretnim vprašanjem ter povedali svoje mnenje k splošni gospodarski situaciji koroških Slovencev.

V določenem smislu pa je bilo poročilo o minuli poslovni dobi tudi obračun v širšem pogledu. Kajti dr. Mirt Zwitter, ki je dolga desetletja vodil zadružno centralo ter bil najtesneje povezan z našim zadružništvom vse od pravne borbe za njegovo obnovo in vrnitev ukradenega premoženja preko dobe njegove izgradnje in posodobitve do današnjega razvejanega delovanja, je s koncem leta 1982 odšel v pokoj. Pa tudi dosedanj predstnik upravnega odbora ekonomski svetnik Hanzij Ogris je odklonil ponovno izvolitev, bo pa kot član upravnega odbora še dalje aktivno vključen v zadružno dejavnost.

Obema je občni zbor izrekel

Kritična ocena

ODDAJE ORF O HRVATSKI

Na avstrijski televiziji je bila pred nedavnim v okviru nove serije oddaja o SR Hrvatski, ki je v Jugoslaviji izzvala ostre in kritične ocene. Tako v republiškem kot v zveznem merilu so o njej ugotovili, da oddaja ni bila dobronamerna, marveč je grobo žalila hrvaški narod in njegovo dostojanstvo. Žalila pa je tudi Jugoslavijo v celoti.

Ob tej kritični oceni so v Jugoslaviji poudarili: „Naša država je odprta do vseh tujih novinarjev, ki želijo objektivno, resnično in pošteno obveščati svojo javnost o tistem, kar so videli, slišali in doživeli, vključno o problemih, za katere iščemo prave rešitve. Menimo pa, da nismo dolžni biti enako gostoljubni do tistih, ki so pripravljeni do gostoljubje zlorabljati in ga izkoriščati za rušilno obnašanje, ki prestopa meje dovoljenega. Obnašanje takih novinarjev ne prispeva k razvijanju dobrih sosedskih odnosov.“

Na Gradiščanskem ZADOVOLJNI ASIMILANTI

Tako imenovana Robakova skupina gradiščanskih asimilantov se je spet oglasila ter samozadovoljno ugotovila, da so bili sožitje treh jezikovnih skupin v deželi ter dobrososedski odnos z Jugoslavijo v minulemu letu „v vsakem pogledu brez problemov“.

Organizacija, ki združuje župane in podžupane dvojezičnih občin Gradiščanske, tudi tokrat poudarja, da gradiščanski Hrvati odklanjajo posebne manjšinske pravice, ker se baje počutijo povsem enakopravne in zadovoljne. Meni, da se mora do tega spoznanja končno prikopati tudi Hrvatsko kulturno društvo ter čim prej imenovati svoje predstavnike v manjšinske sossve. In končno to čudno „zastopstvo manjšine“ pretaka solze za tistimi bajnimi milijoni, ki se jim vodstvo gradiščanskih Hrvatov že šest let „prostovoljno odpoveduje“ — pri čemer so očitno mišljena sredstva, ki so baje v avstrijskem proračunu namenjena za podporo manjšinam, seveda pod pogojem, da bodo sodelovale v sossvetih.

Stališča gradiščanskih asimilantov nehoti pominjajo na podobno „praks“ koroških vindišarjev.

zahvalo in priznanje za njuno požrtvovalno delo v minulih letih oziroma desetletjih ter na čelo osrednje zadružne organizacije izvolil novo vodstvo. Novi predsednik Zveze slovenskih zadrug je postal inž. Fridl Kapun iz Pliberka, za podpredsednika sta bila izvoljena dr. Zdravko Velik iz Sel in inž. Peter Kuhar iz Železne Kaple, poleg njih pa so v odboru še nadaljni zastopniki zadrug in gospodarskih ustanov iz vseh predelov južne Koroške. S tem je bilo vodstvo močno pomlajeno in tako smemo od njega pričakovati, da se bo s svežimi silami lotilo reševanja zahtevnih nalog, ki jih današnji čas gospodarskih težav postavlja tudi in še posebej slovenskemu zadružništvu in preko njega vsej slovenski narodni skupnosti na Koroškem.

Po občnem zboru smo dosedanjega predsednika Hanzija Ogrisa vprašali, kaj meni o zamenjavi v vodstvu ZSZ in kako vidi sploh položaj našega zadružništva. Takole nam je odgovoril:

Mesto predsednika Zveze slovenskih zadrug sem dal na razpolago drugim mlajšim silam, ki so sedaj močnejše zastopane v novem upravnem odboru. Kljub temu se bom kot član upravnega odbora še naprej trudil za našo skupno zadružno stvar. Položaj v Zvezi in splošno v gospodarstvu je trenutno takšen, da zahteva več naporov, zato je prav, da prevzamejo vodstvo mladji. Predvsem v zadnjih desetih letih je ZSZ v okviru danih možnosti še kar napredovala, v bodoče pa bo treba reševati številne probleme. Kot najvažnejše vprašanje slovenskega zadružništva v zadnjem času vidim združevanje posojilnic. Z gospodarskega vidika se bo ta potrebna sprememba že dala izkoristiti, medtem ko je s kadrovskega vidika ta ukrep brez dvoma boleč. V dosedanjih odborih je bilo zastopanih več ljudi iz vsakega kraja, več ljudi je aktivno sodelovalo in soodločalo; s preureditvijo pa se bo to število znatno zmanjšalo, neposredno sodelovanje je manj

še in to utegne škodovati razvoju našega življa.

Novi predsednik upravnega odbora ZSZ Fridl Kapun pa je v pogovoru z zastopnikom našega lista kratko orisal, kakšne poglede in načrte ima za bodoče delo zadružne centrale:

Na blagovnem področju bo treba izdelati enoten program, ki bo dopolnjeval sedanjega. Predvsem bo treba zadrugam dati pobude za razširitev njihove ponudbe. Tukaj

bo važno, da bo centrala nudila krajevnim zadrugam vso potrebno podporo, da bo prav na tem področju še posebno iniciativna dajala potrebne predloge. Nadalje bo morala Zveza poskrbeti tudi za šolanje kadrov v krajevnih Posojilnicah, kot to delajo druge banke. Treba bo izkoristiti vse možnosti za najugodnejša posojila in kredite. Zveza pa bo morala postati bolj odprta tudi glede sodelovanja z drugimi bankami v tu- in inozemstvu. Glede gospodarskih restrikcij v Jugoslaviji, ki so neposredno prizadele tudi gospodarstvo na južnem Koroškem, upam na čimprejšnjo rešitev, ki bo sprejemljiva tako za Jugoslavijo kot za naše obmejno področje. Sicer pa se novi odbor zaveda teže dela, ki ga prevzema, kakor tudi tega, da bo uspeh mogoč le tedaj, če nam bo stala ob strani narodnostna skupnost kot celota. Pri tem bo treba utrjevati zaupanje po eni strani med zadrugami in Zvezo in po drugi strani med našimi ljudmi ter zadružništvom kot hrbtenico naše gospodarske samopomoči.

Zwentendorf ponovno razburja duhove

Razprava okoli atomske elektrarne Zwentendorf spet oživlja in začenja znova razburjati duhove. Pri tem je kakor že pri zadnjem referendumu opaziti, da mnenja v obeh velikih strankah nikakor niso enotna, marveč je v obeh najti tako zagovornike kakor tudi nasprotnike atomskih elektrarn.

Sedanjo ponovno razpravo je podžgal zlasti vodja krščanskih sindikatov in ÖVP-poslanec Gassner, ki se je izjavil za novo glasovanje o Zwentendorfu. S tem je spravljal svojo lastno stranko v neprijeten položaj, vodilni predstavnikom SPÖ pa je naravnost pomagal, da so možnost ponovitve referenduma postavili takorekoč na dnevni red. Predsednik sindikalne zveze Benya in predvsem kancler Kreisky sta tozadevno podala že zelo jasne izjave.

Tako je gotovo, da bo vprašanje Zwentendorfa, ki je v letih od zadnjega glasovanja komaj „zginilo“ iz dnevnice politike, spet v središču široke razprave. Še več: v znamenju obnove „atomske razprave“ bo tudi volilni boj, ko se bodo stranke v prihodnjih tednih in mesecih pripravljale na državnozbornske volitve.

ZADNJI DAN 14. KOROŠKIH KULTURNIH DNI:

Kako iz krize kmetijstva?

Kako se postaviti po robu koncentraciji v kmetijstvu? Kako postaviti odseljevanje s podeželja? Kako obvladati krizo, ki najprej in najbolj prizadene zapostavljene obrobne kraje? S temi in podobnimi vprašanji se je na zadnji dan 14. koroških kulturnih dni preteklo sredo spopadel Günter Scheer z Inštituta za višje študije na Dunaju. Pred njim pa je dunajski strokovnjak za kmetijstvo Franz Greif razčlenil povojni razvoj kmetijstva na Koroškem. S tema dvema referatoma, osredotočenima na kmetijstvo in njegove razvojne tendence v današnjih kriznih časih, so se končali 14. koroški kulturni dnevi.

Franz Greif je v nadvse zanimivem referatu, podkrepjenem s številnimi podatki, podrobno razčlenil razvoj kmetijstva na Koroškem po zadnji vojni. Poleg tradicionalnega nasprotja med zgornjo in spodnjo Koroško, ki se kaže v različnih strukturah, je nakazal za južno Koroško zaskrbljujočo razvojno tendenco: Vedno več kmetijske površine obdelujejo polkmetje, ki samo od kmetije ne morejo živeti. Njihov delež na južnem Koroškem dosega tudi 80 odstotkov vseh kmetijskih obratov. V času, ko je po besedah referenta celotna situacija kmetijstva problematična, taka kmetijska struktura položaj kmetov še bolj zaostruje. Značilno za tako kmetovanje je pomanjkljiva strokovna izobrazba, visoka obremenitev z delom, posebno visoka obremenitev žensk, ki morajo nositi levji delež vsega bremena, pomanjkljiva specializacija itd.

V obdelovalni strukturi prihaja do sprememb pridelovalnih kultur, saj poljske površine nazadujejo v korist gozdov, pri čemer je na južnem Koroškem mogoče ugotoviti prekomerno pogozdovanje. Nazaduje tudi pridelovanje krompirja, medtem ko je produkcija svinj močno narasla. V tem se nakazuje vedno večja regionalizacija agrarne produkcije z njenim postopnim prenašanjem v vsakokrat najbolj ugodna področja. Pri tem so seveda južnokoroški kmetijski obrati, kjer prevladujejo predvsem majhni obrati z do 10 ha zemlje, še dodatno na slabšem.

Drugi referent, Günter Scheer, pa je šel še korak naprej. Skušal je nakazati možne izhode iz krizne situacije. Po njegovem mnenju kriza kmetijstva in v kmetijstvu zaposlenih ni samo kriza te gospodarske dejavnosti, temveč je kriza celotnih regij, ki so jih ves povojni čas na račun razvoja v centrih v vseh ozirih zapostavljali. Izhod iz tega položaja pa je možen samo z ljudmi v regijah samih, ki naj bi se z lastno pobudo postavili proti krizi. Scheer je poročal o izkušnjah akcijskega fonda za gorska področja (Berglandaktionsfond), ki podpira iniciative in projekte v zapostavljenih področjih. Njeno vodilo je samostojen regionalni razvoj v korist ljudi v teh

regijah. Svoj cilj skuša doseči s podporo ustanavljanju manjših, raznovrstnih, varčnih in kapitalsko neintenzivnih obratov. V Avstriji že teče okoli 50 podobnih projektov, vključil pa se je tudi urad zveznega kanclerja. S posebno akcijo za pospeševanje samostojnega regionalnega razvoja podpira ljudi, ki skušajo skupno uresničiti kako gospodarsko iniciativo v posebno zapostavljenih podeželskih področjih. Podpora je možna za kmetijske, turistične, obrtne, energetske in druge projekte, ki na zadružni osnovi producirajo in organizirajo smiselne in koristne proizvode oz. storitve, pri tem pa se posebej ozirajo na ekološke kriterije. Tako naj bi ustavili odseljevanje ljudi z gorskih in obrobni področij in zaustavili tudi propad celih regij.

Za ilustracijo je referent pokazal film o zadrugi producentov in porabnikov BERSTA, ki organizira prodajo kmetijskih produktov kmetov iz Waldviertla neposredno porabnikom na Dunaju in seveda mimo velikih agrarnih gigantov.

Ti dve zadnji predavanji sta nakazali tudi dilemo koroških kulturnih dni: prav to tematiko bi bilo bolj obravnavati sredi prizadetih ljudi samih in ne v celovških predavalnicah. Bodo šli kulturni dnevi na podeželje?

Zloraba kulture?

Koroški kulturni dnevi (KKD) se po mnenju nekaterih oddaljujejo od tega, kar pravzaprav razumemo pod imenom kultura. Tako mislijo nekateri v naših slovenskih vrstah, tako pa ocenjujejo KKD tudi nekateri koroški časopisi, med njimi prednjači „Volkszeitung“.

S kulturo naj bi se ukvarjali zgolj zaradi kulture same, ne pa zaradi potrebe po osvveščanju, po nenehnem iskanju naše družbene in narodne istovetnosti. To nam bočejo prepričati, ker želijo, da vsaj v kulturi, kjer smo najbolj agilni, ne bi spoznali zatiranja naše narodnosti. Zato govorijo o tem, da je nastop Slovenskega okteta na KKD bil edino kulturno dejanje, vse drugo pa naj s kulturo ne bi imelo nobenega opravka.

Sicer je res, da KKD ne odgovarja v popolni meri predstavam in potrebam po izobraževanju in reševanju problemov, ki naj bi se z njimi ukvarjala naša manjšina. Vprašljiva postaja predvsem oblika, način, kako se KKD organizirajo. Premisliti bo treba, koga hočemo nagovoriti, zgolj akademske vrste ali tudi druge sloje? Če bi se odločili za širšo ponudbo strokovnega izobraževanja, potem dosedanja oblika pravi gotovo ne odgovarja v zadovoljli meri.

Morda pa smo doslej na KKD tudi nekoliko preveč razpravljali o naši preteklosti, morda je bilo nekoliko preveč filozofsko usmerjene tematike. Čeprav je to potrebno, se včasih zdi, da se s tem izmikamo reševanju aktualnih problemov. Kjer nimamo enotnih pogledov, jih morda zaradi dozdevnega miru tudi ne želimo iznašati. To se je videlo na letošnjih KKD, kjer bi bilo prav, da bi v diskusiji razpravljali o naši kulturi.

Tak beg pred resničnostjo ne more zadovoljiti naše nujne potrebe po razvoju in napredku kulturnega ustvarjanja. Kulturnih dnevov zgolj za nastop Slovenskega okteta, ki nam je nudil izreden kulturni užitek, nismo potrebovali, potrebujemo jih pa, da bi v našem delu z odkrito razpravo spoznali probleme naše kulture.

M. J.

Pesem - najboljši poklon za jubilej

Obe slovenski kulturni organizaciji, Slovenska prosvetna zveza in Krščanska kulturna zveza, sta ob

minulih Koroških kulturnih dnevih prevzeli skrb za organizacijo kulturnega dela prireditve. Pri tem sta

imeli srečno roko, saj jima je uspelo pridobiti Slovenski oktet, najboljši slovenski vokalni ansambel. Na Koroško je Slovenski oktet prišel za svoj 30-letni jubilej — in nam podaril čudovit šopek pesmi. To so bile pesmi raznih narodov sveta in razumljivo tudi naše slovenske narodne pesmi.

Koncert Slovenskega okteta v Celovcu je bil gotovo eden izmed najlepših kulturnih dogodkov ob koncu minulega leta. To je potrdilo tudi številno občinstvo, ki je napolnilo dvorano, mnogi so se morali zadovoljiti s stojiščem, vendar si niso pustili vzeti priložnosti, da so lahko prisluhnili pesmi tega priljubljenega ansambla.

V prvem delu je Slovenski oktet pel zahtevne pesmi, slovenskih in mojstrov drugih narodov od Gallusa, Scandella, Mozarta, Čajkovskega, Simonitija do Ježa. Tu je šlo v bistvu za umetne pesmi, vendar lahko rečemo, da so prav po zaslugi (vsaj kar zadeva slovenske) Slovenskega okteta postale že narodne pesmi, saj so nam vsem blizu, njihova melodija osvoji vsako srce. In če taka pesem pride iz ust ansambla, ki jo goji s tako skrbjo in ljubeznijo kot Slovenski oktet, je po doživljanje le-te tem večji užitek, je praznik.

Velik šopek nageljev, pred katerim je prepeval Slovenski oktet, je postajal še lepši, njegova barva še bolj živa, ko je iz ust teh mojstrov vokalne glasbe donela narodna pesem, slovenska in pesem drugih narodov. Tedaj je aplavz postajal še bolj dolg in je čedalje bolj klical po ponovitvah. Pravijo, da je zbor toliko dober kolikor zna zapeti narodno pesem in z njo osvojiti srce preprostega človeka. Slovenski oktet je prav v teh preprostih in lepih pesmih spet enkrat dokazal, kako zna ogreti in osvojiti srca koroških Slovencev. Bogdan Pogačnik, ki je povezoval spored, je dejal, da je Slovenski oktet prav s slovensko in še posebno s koroško narodno pesmijo po vsem svetu žel velik odziv, da jo prav zaradi tega vedno spet uvršča v svoj koncertni spored.

Številni dodatki, ki jih je Slovenski oktet moral dodati na koncertu v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu, potrjujejo, kako skrbno je ansambel za ta nastop pripravil njihov umetniški vodja, Anton Nanut. Njemu in vsem članom Slovenskega okteta gre zahvala za tako lep koncert, katerega so nam poklonili za svoj jubilej.

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA

Načrti in cilji kulturno-prosvetnega dela

Janko Malle

Sprva, kaj koroški Slovenci razumemo pod pojmom kultura? Bržkone bomo v najbolj splošni obliki odgovorili, da je slovenska beseda, ki jo izražamo v narodni pesmi, v literaturi, na amaterskem odru in še kje, naša najbolj potrebna narodna kultura. Vprašanje narodnostnega obstoja je naša permanentna tema, naša boleča rana. Slovenski jezik je skorajda edina legitimacija za ohranitev slovenske kulture. Že kar manično včasih poudarjamo narodno zavest kot našo vrhovno kulturno vrednoto. Manično predvsem zaradi tega, ker nam naša boleča rana daje občutek ogroženosti in nas ta ogroženost zajeda, krotiviči, omamlja. Nagibamo se v kulturnološko koncepcijo kulture, ki kulturno razume abstraktno, zunaj socialne pripadnosti družbenega življenja, kot zaprt, izoliran sistem, ki ni v soodvisnosti z družbo. To je koncepcija, ki se opira zgolj na tradicijo in z njo želi reševati sedanjost. Ni dvoma, da gojimo slovensko kulturo iz prepričanja narodno-politične nujnosti, resno pa ahko podvomimo, če je naša narodno-politična nujnost tudi že postala stvar našega celotnega kulturnega organizma, da je usmerjena predvsem navznoter, da tudi boli navznoter. Ali sploh dojemamo to našo bol, ali sploh vpliva na premik v naši miselnosti, na premik v notranjost, v našo zavest?

Bistvo je različno pojmovanje vrednot in sredstev kulture, kar je navadno tudi sinonim za zavest in mišljenje. V tem primeru pa kultura ni samo vprašanje svobodnega umetniškega ustvarjanja, ampak vprašanje vseh področij človeškega dela in družbenega delovanja. Slovenska kultura je zato precej zapleteno področje, ker anticipira številne probleme nacionalnega in družbenega pomena.

Tako v odprtosti, v konfrontaciji z družbo in v oplojevanju v stiku s svetom kot v zaprtosti, v izolaciji, v malodušju in nihilizmu se porajajo nevarnosti izhlapevanja narodne zavesti in narodove življenjske moči. Toda ne gre primerjati eno z drugim, odprstost z zaprtostjo, gre za to, kam se današnja kulturna ustvarjalnost nagiba, kje je obstala ali kam se razvija?

Vrednost in teža slovensstva na Koroškem se nevarno odmikata od narodne zavesti kot racionalne kategorije, približujeta se emocionalni naravnosti kot privesku našega

kulturnega življenja. Ne kaže zapirati oči pred dejstvom, da se ponudbe naših kulturnih storitev ne ujemajo docela s povpraševanjem in potrebo. Čeprav smo priče pravega poplavi kulturnih prireditev, kljub temu z našo ponudbo ne pokrivalimo temeljnih nalog naše kulturne politike. Z enoličnimi, deloma celo današnjemu času odmaknjenimi, raznimi oblikami pevske in odrskih nastopov našo slovensko publiko sicer še v relativno dobršni meri nagovarjamo, toda bolj iz moralne obveze, zaradi ohranjanja našega zatiranega slovenstva, ne pa zaradi oplajanja naše narodne misli z družbeno realnostjo v tem času in prostoru. Eksistenčna konfrontacija, ki smo ji na Koroškem izpostavljeni kot narodna manjšina in kot posameznik, v naši kulturi ni našla ustreznega prostora. V bistvu je že potreba po

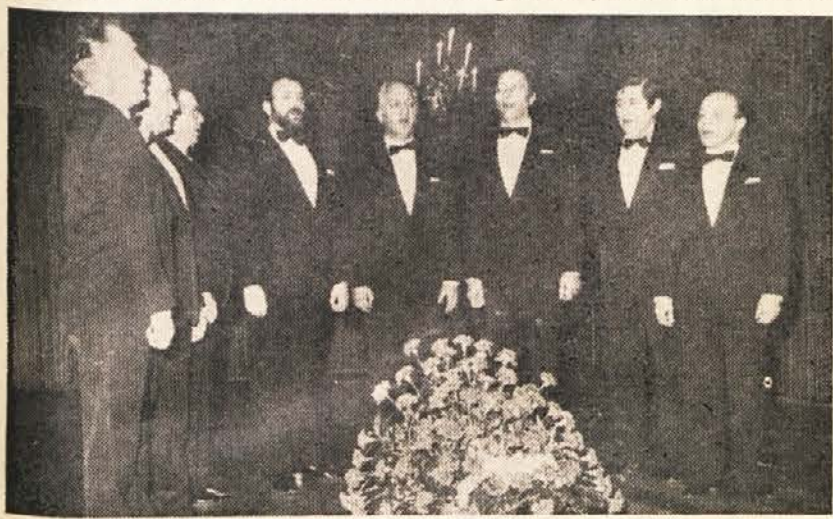
75 let
Slovenske
prosvetne
zveze

kulturi ali občutek, da je kultura potrebna, med nekaterimi slovenske manjšine bolj ali manj mrtva, kar prav zaprav načenja boleč problem našega narodnega obstoja. Relativni zastoj in praznina, ki ju na svojem umiku pred družbeno realnostjo zapušča kultura, marsikje že napolnjujejo razni surrogati potrošniške družbe. Sicer nadevajo naličje kulture, a se že od nje oddaljujejo. Brez domoljubne nekritičnosti lahko k tej prišteva mo razne oblike zabavne kulture in brez folklorističnega podcenjevanja naj bi tako počelje vznemirjalo tudi sam naš narodni ponos, da se ne bomo „s pesmijo na ustih“ utapljali v atrakciji turističnega okolja. Kultura ne bi smela biti sinonim za revščino, kar pride pri Slovencih zaradi bridkih izkušenj v zgodovini vedno spet, če ne odkrito pa vsaj podzavestno, do veljave.

(Dalje prihodnjič)

MI IN KULTURA — MI IN KULTURA

Založba Drava predstavila novo pesniško zbirko Andreja Kokota

V izbranem krogu ljubiteljev knjige in še posebej poezije je bila prejšnji teden v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu predstavljena nova pesniška zbirka našega domačega besednega umetnika Andreja Kokota. Goste, med katerimi so bili tudi član predsedstva Republiške konference SZDL Slovenije Jože Hartman, akademika Bogo Grafenauer in Fran Zwitter ter predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev, je uvodoma pozdravil vodja knjigarne Lojze Wieser, ki je naglasil, da je to že deveta samostojna zbirka Andreja Kokota; izrazil pa je predvsem zadoščenje, da je izmed teh že četrta, ki je izšla v založbi Drava.

O pesniku in njegovem umetniškem snovanju je spregovoril Franci Zwitter ml., ki je v globoko zasnovanem prikazu poudaril mesto Andreja Kokota v literarnem ustvarjanju koroških Slovencev, obenem pa nanizal zanimive misli tudi o liriki v današnjem trenutku sploh. Kratko slovesnost je zaključil pesnik sam, ki se je založbi Drava zahvalil za izdajo nove zbirke, iz katere je prebral še nekaj pesmi.

Zbirko z naslovom „Kapljice zgoče zavesti“ je uredil Matjaž Kmecl, ki je v pet ciklov porazdelil skupno 32 pesmi, o katerih je v kratkem zapisu na ščitnem ovitku ugotovil, da zvenijo kot ubrano in melodično koroško ljudsko petje. Za okusno opremo je poskrbel Cvetko Jeraša, tiskarska dela pa je opravila tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani — tako, da je knjiga nov kamen k mozaiku naše lastne kulturno-umetniške ustvarjalnosti toda hkrati tudi sad skupnega kulturnega prostora, zrasel iz žive povezanosti med narodovo celoto in tistim njegovim poganjkom, ki brsti v zamestvu.

Namesto običajne recenzije objavljamo na posebnem mestu tehtna izvajanja Francija Zwittera ml. ob predstavitvi knjige, ki jo dobite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu; cena znaša 115 šilingov.

V današnjem času prevladuje mnenje, da lirika ni več ustrezno sredstvo umetniškega izraževanja. Svet, ki se nam kaže v vsej svoji grozoti, krivici in krutosti, ki nas obdaja z iz dneva v dan naraščajočim strahom pred bodočnostjo, pred jutrišnjim dnem, s strahom pred življenjem, ki ga ogrožajo atomski arzenali svetovnih sil, ki ga ogroža gospodarska kriza, izvirajoča iz anarhizma vladajočih ekonomskih razmer, je postal preglašen za tenki glas lirike in čustvenih pesmi. Toda ne samo ropot vojaških tankov in bombnih letal, ne samo kriki lačnih — in teh je dve tretjini človeštva — je človeku zaprl ušesa za liriko. Vse to velja tudi v ožjem krogu naše domovine, kjer tuljenje večini naših pesmi in skoraj onemogoča vsakršni razvoj naše samonikle umetnosti in našega umetniškega udejstvovanja, ker se je temu tuljenju treba zoperstaviti na drug način, da se ga preglasa.

To je spoznal že pred tremi leti Andrej Kokot, ko je v eni svojih pesmi iz zbirke „Kamen molka“ zapisal:

„Zdaj ni časa
za nežna čustva,
za igre z besedo.
Zdaj je čas dejanj.“

In dejansko: narodno zavedenemu, angažiranemu slovenskemu umetniku se ni treba ozirati ne v Afganistan ne v El Salvador, da bi bil in oži-

gosal krivico mogočnih; v lastni domovini je priča krivici, ki se dogaja njegovemu narodu in je komentator ter kronist svojega naroda in buditelj svojega ljudstva.

Pa vendar s takimi ugotovitvami se ni ovrženo zgoraj citirano prevladujoče mnenje, da je lirika pretihla za ta glasni čas; da je preveč subjektiv-

na, preveč zazrta v lastni jaz pesnika, da bi mogla odjekniti tudi med široko publiko bralcev in potrošnikov. Znani nemški literarni kritik Theodor Adorno pa je celo dejal, da „po Auschwitzu lirika ni več možna“. To velja morda za ljudstvo, iz katerega prihaja Adorno in ki je bilo za Auschwitz odgovorno, ne more pa veljati za tiste narode, ki so tam trpeli in se proti fašizmu borili in med katerimi se je prav v tem trpljenju in v teh bojih rodila bogata, pestro lepa in udarna lirika.

Toda prvi argument, namreč o preveč poudarjenem subjektivizmu, ki da se izraža v današnji liriki, zakrivijo številni avtorji sami. Kajti zapiranje oči pred realnostjo, pred protislovji človeške družbe, beg v neko mistiko,

bodisi krščansko bodisi neko bolj eksotično danes tako priljubljenih daljnovzhodnih religij, ki smo mu priča zlasti pri številnih mladih avtorjih, daje gotovo onim prav, ki odrekajo liriki vsakršno eksistenčno pravico. Kajti družbe in družbenih krivic ni mogoče razlagati na mističen način, še manj se jim je mogoče na tak način

bodisi krščansko bodisi neko bolj eksotično danes tako priljubljenih daljnovzhodnih religij, ki smo mu priča zlasti pri številnih mladih avtorjih, daje gotovo onim prav, ki odrekajo liriki vsakršno eksistenčno pravico. Kajti družbe in družbenih krivic ni mogoče razlagati na mističen način, še manj se jim je mogoče na tak način

zoperstaviti in razmišljanje o onostranstvu ne more in ne sme biti perspektiva, ki jo nudi umetnik svoji publikli.

Do tako konkretnega vsebinskega obračunavanja s pomanjkljivostmi naše kulturne prakse, se še ni dokopal noben seminar — in teh je bilo mno-

go — naših prosvetnih organizacij.

Nedvomno je bil prav Andrej Kokot med prvimi slovenskimi pesniki na Koroškem, ki je v svoji liriki segel po drugih, novih, času ustreznih oblikah, v katerih je izpovedal svoj strah, svoje upanje, svoje mišljenje. Ob tem pa njegovo pesnikovanje nikoli ni bilo samo sebi namen, nikoli ni

bila vsebinska izpoved njegovih pesmi namenjena samo avtorju ali morda še kaki peščici ezoteričnih intelektualcev ali ljudi, ki se za take štejejo. To pa na drugi strani nikakor ne pomeni, da bi morda zaradi cenekega širokega ali širšega efekta in priznavanja s strani bralcev običali na neki naivni, vsesplošni, banalni umetniški obliki in vsebini, ali da bi samega sebe popolnoma izključeval iz umetniškega produkta. Prav tako pa se tudi ni ponižal na raven političnega plakativnega propagandista ali agitatorja, ki bi hotel nuditi navodila za dnevno politično akcijo v pesniški obliki.

Kdor bere Kokotove pesmi, mora spoznati, da je v njih stalno prisotna globoka ljubezen do zemlje, ki ga

je rodila, toda brez vsakršne zlagane sentimentalnosti; ta ljubezen je prosta vsakršnega kiča ali romantike grude in krvi; ta ljubezen do zemlje pa rojeva tudi srd na tiste, ki mu zemljo, kakršno jo on doživlja, vzamejo, ki „poberejo vse“ njegove „reči in dajo bišam in njivam druga imena“, kot je rečeno v pesmi „Gora“. Tu se srečava pesnikovo subjektivno doživetje z našo skupno vsakdanjostjo, tu se umetniški produkt ujema z realnostjo. Kokotova umetniška fantazija ni nikakršna creatio ex nihilo — vzeta je iz življenja in je, kot je dejal Matjaž Kmecl, prav tako žalostno lepa kot je naše življenje.

Ni pretirano, če trdimo, da je v Kokotovih pesmih zajeto življenje naše narodne skupnosti, pa tudi vsak sam se lahko v njih najde, če jih bere ubrano in pravilno.

Res je zbirka „Kapljice zgoče zavesti“ napisana v molu, je žalostna, melanholična, nič primerna pustnemu času, ki se nam bliža. Toda če žalost sprosti toliko kreativnih moči, da nastanejo take pemi, potem nas ni treba biti strah; resignacija se ni na mestu, še se v žalosti Kokotovih pesmi izraža tudi upanje; kajti če ne bi bilo tega upanja, tudi Kokotovih pesmi ne bi bilo, ker bi jih že zdavnaj bil stlačil „Kamen molka“.

Kokotovi liriki vsekakor ni več treba izpričevati svoje eksistenčne upravičenosti na Koroškem.

Franci Zwitter ml.

Mesto lirike v današnjem trenutku

Besede ob predstavitvi Kokotove pesniške zbirke

Iz občinskega dogajanja

KOTMARA VAS

Dnevno se vozi, tako z osebnimi vozili kakor tudi s poštami avtobusi, precejšnje število kotmirskih občanov v Celovec bodisi na delo, bodisi v šole. Na cestnih odsekih med Šentkandolfom in Kotmaro vasjo pa v Trabelinjah med avtobusno postajo in odcepom proti Stranjam se zlasti v jutranjih in večernih urah močno poveča nevarnost za pešce. Zato je Jože Wakounig v imenu EL Kotmara vas pri zadnji občinski seji, ki je bila v sredo, 29. decembra 1982, vložil pismeni predlog, da bi se na omenjenih odsekih napravil pločnik ali vsaj pot za pešce.

Glavna točka seje je bil proračun za leto 1983. Čeprav je denarja vedno manj, je kljub temu uspelo napraviti za leto 1983 izenačen proračun. Redni proračun znaša v dohodkih in izdatkih 11.512.000 šilingov, izredni pa 11.042.800, skupno torej 22.554.800 šilingov. Glavni točki izrednega proračuna sta razširitev vodovodnega omrežja (8.390.300 šilingov) in izboljšanje občinskih poti (2.500.000 šil. za poti v Stranjah).

Občinski odbor je tudi odobril spremembo prostorskega načrta. Vodja občinskega urada Josef Hallerger je dobil naslov „Oberamtsrat“ (najvišji možni v občinski upravi). Župan Josef Struger se je tudi zahvalil dolgoletnemu občinskemu zastavljencu Valentinu Moswitzerju

(na občini je delal od leta 1946 naprej), ki je odšel s koncem leta 1982 v pokoj, za vestno delo.

Za zaključek so izrekli župan in vodje vseh štirih občinskih frakcij besede zahvale za sodelovanje v preteklem letu in želje vse najboljše v novem letu.

DOBRLA VAS

Za približno 2 milijona šilingov je proračun za leto 1983 manjši od lanskega, kar je bil tudi povod za kritiko s strani Avstrijske ljudske stranke, češ da gre tu za takoičeno „proračun štednje“. Proračun občine Dobrla vas za leto 1983 znaša 35.373.300 šilingov in je izravnani.

Najbolje je lahko ugotoviti, kako gospodari občina, če ugotovimo, kolikšna je višina dolga na enega občana. V dobrolskem primeru znaša le-ta 1372 šilingov; to število pa mislijo s koncem leta 1983 znižati na 1094 šilingov.

V okviru izrednega proračuna je v programu realizacija raznih projektov. Tako bodo do junija dogradili gasilski dom v Dobrli vasi, začeli graditi mrtvašnico v Kazazah, adaptirali bodo občinski urad ter gradili ceste in cestno razsvetljavo. V načrtu je tudi sanacija Goselkevega jezera z 20.000 šilingi in to z denarjem, ki so si ga prigrisnili iz tujskega prometa.

ŠKOCIJAN

Na zadnji občinski seji so v Škocijanu sklenili proračun za leto 1983 v višini 46,3 milijona šilingov. Posebno težje v tem proračunu so dali območju Kamna. Ta podjurski kraj bo prejel v bližnji bodočnosti nov gasilski dom, katerega bodo začeli graditi letos. Prav tako bodo nadaljevali z gradnjo kabine na športnem igrišču v Kamnu.

Nadaljnja postavka v proračunu je nakup gasilskega vozila za gasilsko društvo Peralčija. Nakup bosta financirali občina Škocijan in dežela Koroška (vsaka po 50 odstotkov vrednosti).

Cestam je občina namenila 1 milijon šilingov, tako da je sedaj skupno na razpolago za cestni resor 4 milijone šilingov. 400.000 šilingov pa je v proračunu na razpolago za cestno razsvetljavo.

Občina Škocijan, ki je izrazito turistično orientirana in s tem bolj premožna, se zelo prizadeva da bi imela čim manj dolga. Razveseljivo je, da znaša zadolžitev na osebo v občini Škocijan samo 360 šilingov in da se občinski možje, ki imajo usodo občine na brigi, zelo prizadevajo, da bi bila le-ta v nekaj letih brez dolga. Le malo je občin v deželi, ki si zastavljajo tako razveseljive naloge. Na seji so diskutirali tudi o proračunu 1983 Turistične zveze Klopinskega jezera-Zablatniško jezero, ki izkazuje močan primanjkljaj. Izražena je bila želja, da se te nedostatke čimprej odpravi, da bo končno spet red v turistični zvezi.

Glede personalnega zastopstva je prišlo do spremembe in sicer je bil za vodjo civilnega urada imenovan Klaus Mischitz, ki je zamenjal direktorja Reberniga, ki se je preselil v Celovec.

Želuče pri Bilčovsu

Prvi dojenček v novem letu na Koroškem, se ni rodil v bolnišnici, temveč v domačem kraju pri domači babici v Bilčovsu. Tu gre za krepkega fantiča, srečnih staršev Ane in Hanzija Reichmanna iz Želuč pri Bilčovsu, ki ga bodo krstili na ime Štefan. Babica pa, ki je pomagala dojenčku na svet pa je znana in izkušena profesionalka v tem poklicu Terezija Valentinitich. Srečnim staršem iskreno čestitamo.

RADIO - TELEIZIJA

JUGOSLAVIJA

PETEK, 7. 1.: 10.00 Poročila — 10.05 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.25 Jazz na ekranu — 17.55 Arabella — 18.25 Obzornik — 18.40 Arhitektura — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio noč — 19.26 Zrna da zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Lovci ubijajo — 21.35 Zrcalo tedna — 21.55 Nove tigrave brigade — 22.50 Poročila.

SOBOTA, 8. 1.: 8.00 Poročila — 8.05 Losk — 8.40 Arabella — 8.45 Ciciban, dober dan — 8.40 Arabella — 9.10 Pisani svet — 9.40 Vesolje — 15.20 Dolina Gwangi — 16.55 Košarka Cibona : Zadar, prenos — 18.30 Risanka — 18.45 Muppet show — 19.10 Risanka — 20.00 Vzpon in padec Legsa Diamonda — Večer s skupino Hazard — 22.25 Poročila.

NEDELJA, 9. 1.: 9.40 Poročila — 9.45 Živ žav — 10.35 Človek in pol — 11.35 625 — 12.00 Kmetijska oddaja — 13.00 Poročila — 14.15 Addio, piccola mia — 16.15 Poročila — 16.20 Ljubljana: Finale Dnevnikovega turnirja v malem nogometu — 17.30 Naš kraj: Radovica — 17.45 Športna poročila — 18.00 Polarniki, dokumentarna oddaja — 18.20 Portret: Mile Klopčič — 18.55 Ne prezrite — 20.00 Mrtvi se ne vračajo — 21.00 Športni pregled.

PONEDELJEK, 10. 1.: 9.00 Zimski spored za dijake — 17.20 Poročila — 17.25 Mali odred — 17.55 Varnost in letalskem promet — 18.25 Obzornik — 18.45 Zdravo, mladi — 19.15 Risanka — 20.00 Zimska glasba — 22.55 Studio 2 — 21.50 Poročila.

TOREK, 11. 1.: 9.55 Adelboden: veleslalom za moške, prenos — 11.20 Slalom za ženske, posnetek — 12.25 Ruhpolding: slalom za ženske, prenos 2. teka — 13.25 Adelboden: veleslalom za moške, prenos 2. teka — 16.00 Slalom za ženske, posnetek — 16.50 Veleslalom za moške, posnetek — 17.55 Od vsakega jutra raste dan: Tržič — 20.00 Sinovi in ljubimci — 20.55 Skupno.

SREDA, 12. 1.: 9.00 Zimski spored za dijake — 17.35 Poročila — 20.00 Film tedna: Gazija — 21.30 Majhne skrivnosti velikih kuharskih mojstrov — 22.15 Poročila.

ČETRTEK, 13. 1.: 9.00 Zimski spored za dijake — 17.20 Poročila — 18.25 Ljubljanski obzornik — 20.00 Tednik — 21.00 Zvoki godal — 21.20 Miniature — V znamenju.

Turni smuk z Oselce za Karavanškega medveda

Zbirališče: v nedeljo 9. januarja 1983 pri Kmetu Francu na Zgornjem Kotu (Sele). Ob 9. uri začetek žrebanja. Ob 10. uri začetek tekme.

Proga: Stara, opuščenca, kolovozna pol, ki pelje čez sedlo Oselce.

Dolžina proge: 900 m — višina razlika 150 m. Proga ni leptana, je pa razmeroma lahka, tako, da je zmogljiva tudi za manj dobre smučarje.

Tekmovalci: Tekmuje lahko vsak, kdor ima veselje do smučanja!

Tekmovanje: Turni smuk. Posebna turna oprema (kože, turne vezi) ni potrebna ker bo za tekmovalce shojena gaz. „START“ in „CILJ“ sta v dolini. Vsak tekmovalac prehodi peš (smuči na rami!) 900 m dolgo, zgaženo pol. Na koncu poti je kontrolna točka, kjer se zabeleži število vsakega tekmovalca. Tekmovalci si nalake smuči in se takoj odsmuča nazaj na kraj „STARTA“, kjer je potem končni „CILJ“.

Hoja + smuk = končni rezultat!

Tekmovalne skupine:

1. dekleta od 10 do dopolnjenih 15 let starosti
2. fantje od 10 do dopolnjenih 15 let starosti
3. ženske od 16 do dopolnjenih 40 let starosti
4. moški od 16 do dopolnjenih 40 let starosti
5. ženske in moški nad 40 let starosti

Nagrade: Glavna nagrada je umetniško izrezljan, lesen „Karavanški medved“. V vsaki od petih tekmovalnih skupin, dobi: 1. zlato, 2. srebrno in 3. bronasto kolajno.

„Karavanškega medveda“ prejme eden od petih dobitnikov zlatih kolajn. Kdo bo fisti se odloči v posebni spretnosti igri!

Startnina: 5 30.— za tekmovalca. Plača se pred startom, ob prejemu startne številke.

Vsak tekmovalac tekmuje na svojo odgovornost! Planinsko društvo ne prevzame nobene odgovornosti v slučaju poškodb tekmovalcev ali drugih oseb!

Prireditelj in organizator tekme: Planinsko društvo Celovec.

Nekaj misli o Božiču

Božični prazniki so mimo — prazniki miru, sprave, veselja ali pa prazniki notranjega nemira in nenasilnega obdarovanja, malikovanja. Marsikaka bežna gospodinjska bilanca bo govorila bolj v prid zadnji ugotovitvi. Pa kako, da tudi ne?

Proti poldnevu 24. 1. m. me je bolj slučaj, kot potreba zanesla pred neko vefelrgovino, kjer je kar mrgolelo ljudje in seveda tudi avtomobilov. Nad polurno opazovanje mi je spet enkrat z grozlo potrdilo to, kar bi moral že davno vedeti, kar mi je tudi dejansko bilo znano, a kar si vedno spet najraje odganjam od sebe, kot nadležno muho. Bil sem priča neštetih bežnih, (največ) neljubih epizod, ki niso imele prav nič, zares prav nič skupnega z božičnim mirom. Obrazi, ki sem jih gledal so bili deloma mrki, deloma zaskrbljeni — v pravem nasprotju z nakopičenimi vozički, polnimi slastnih dobrin, polnimi lepo in skrbno zavitihi daril. „Veseli Božič“ — te besede izgovorjene ob rokovanju dveh prijateljev ali znancev, srednjih let se mi zdijo tako tuje sredi brezčulne okolice — me naravnost pretreslo. Božič — mir ljudem na zemlji — mir, mir, mir mi bobni v ušesih tako močno, tako glasno; besede donijo, kot z vsemi registri igrane orgle in ves prostor, krog in krog jih je poln, toda nihče ne ostrmi ob njih, kot edino jaz — neka osamljena kreature, sredi begajočih poslav, polnih nemira, mračnih obrazov, kjer bi zamanj iskal eno samo dobro, blagodejno potezo. Gledam in strmim — opazujem podobe, ki sliče brezčulnim robotom žvigajo mimo mene, živčno prekladajo kupe dobrin v svoje avtomobile in prav tako živčno zapovržejo s svojimi vozili kraj nenehnega vrveža. Na mimogrednih praznem parkirnem prostoru še niso izginili izpušni plini prejšnjega avtomobila, že ga zasleda drugi. Nekaj nervoznega manevriranja, neka nerazumljiva klefava zaradi utrujenega prostora, s vso silo zapahnjena vrata, zopet pridružen klef ali nekaj podobnega, ker ni vozička za nakupovanje in že prestopijo urni, trdi koraki prag v Indijo Komandijo, kjer se od dreves cedi med in kjer lelijo pečeni piščanci prisilec naravnost v usta. Mir — Božič — v duhu gledam ljudi, izstradane do kosti, ki nemo strmijo pred se, brez najmanjšega upanja v obeh — samo čakajo, čakajo na smrt — to je zanje Božič, je odrešenje. Božič — kaj je Božič drugega za nas, kot polno korito, kar najbolj izbranih dobrin ali, kot skladišče daril in če se nam je ob teh posrečilo prekositi soseda, tako po njih vrednosti, kot tudi po okusu, potem je zadovoljstvo še večje, še bolj infernalno. Božič — mir — kje je ta mir? Ali je v nas samih, v naših družinah, ali med sosedi, med narodi — mar v Libanonu, v Afganistanu, v Nikaragvi, v El Salvadoru, v Perziji, v Iraku?? Se in še bi lahko našteval, še in še spraševal — odgovora ni, tudi ne more biti, ker smo enostavno pozabili kaj je Božič, pozabili, da je tvoj sosed tudi človek z vsemi dobrimi in slabimi lastnostmi, da njegovo srce prav tako pozna veselje in žalost, da se tudi po njegovih žilah pretaka rdeča kri, pa čeravno je njegova polt različna od tvoje. Zato ni miru med nami in zato begajo ti ludeje, brez zavržene duše ter iščejo utehje v brezmejnem uživanju, pozabe v življenjskem tršču.

To je bilo, kar me je tako pretreslo — tik pred svetlim večerom, kar je tako razburilo mojo notranjost, da mi je bila edina želja — biti nekje daleč stran od tega vrveža, tam nekje v brezmejnih, zasneženih severnih pokrajinah, kjer ni ljudi, ne beganja, ne oboževanja zlatega teleta, kjer edinole vlada oni pravi Božič.

Toda doživljam sem pa tudi nekaj drugega...

Jokajoč otrok išče sredi lega vrvenja svojo mater — nihče se ne zmejni zanj. Obolaje se mu približam, da bi mu pomagal. Tedaj priteče od neke mlada žena, zaslišala je klic njene krvi. Vsa srečna objame izgubljenega otroka in ta se silovito stisne na njene prsi. Ganljiva slika me je prevzela in v še solznih otroških očeh je sijala tista prava notranja sreča, ki je dandanes že tako redka. Ob tem prizoru je utihnil hrčul krog mene, v srce pa mi je legel blagodejni mir.

In prav tega vam vsem želim na pragu novega leta.

Franci Černut

Prvič pozimi na Mont Everest

Ekstremni alpinist Reinhold Messner iz Južne Tirolske, ki je prvi premagal višino nad 8000 m brez kisika, je hotel pred kratkim postaviti nov rekord in sicer doseči višino nad 8000 m v koledarskem zimskem času. Povzpeli se je hotel na 8153 m visoki Cho Oyu. Kar pa mu ni uspelo, dosegel je sicer 7500 m višine in se moral zaradi obilice suhega sipkega snega vrniti v dolino.

V istem času pa je to namero hotel uresničiti tudi japonski alpinist Kato in sicer je hotel pozimi premagati Mont Everest. Ta načrt se mu je tudi posrečil. To težko priporočeno zmagovanje pa je na povratku moral plačati s svojim življenjem. Samo dva alpinista sta na svetu, ki sta trikrat premagala najvišjo goro sveta in to sta šerpa Sungdare in Kato, ki je po tretjem pristopu umrl.

Reinhold Messner in nepalski šerpa Sungdare sta od nepalskega kralja prejela najvišje nepalsko priznanje za uspešne vzpone na najvišjo goro sveta — Mont Everest.

Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. 0 42 22 / 54 0 42, teleks 42086 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. 0 42 22 / 32 5 50.

Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje

„Slovenski vestnik“ je glasilo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in kot tak zastopa njeno politično usmeritev. Edini lastnik „Slovenskega vestnika“ je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10 (predsednik dipl. inž. Feliks Wieser).

PRIREDITVE

DOMAČE SEGE IN NAVADE v zimskem času

v petek 14. januarja 1983 ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu.

KONCERT SAKRALNIH PESMI v farni cerkvi v Vogrčah

v nedeljo 9. januarja 1983 ob 14.30 uri. Nastopa mešani pevski zbor „Jakob Petelin Gallus“.

Slovensko prosvetno društvo „Radišče“ vabi na uprizoritve drame

MLADOST PRED SODIŠČEM

v nedeljo 9. januarja 1983 ob 14.30 uri v kulturnem domu na Radišah. Gostuje dramska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Zelezne Kaple.

Mladinska igra

„HURA SONCU IN DEŽJU“

- V nedeljo 9. januarja 1983 ob 19. uri pri Miklavžu v Bilčovsu. Prireditelj SPD „Bilka“ v Bilčovsu.
- V nedeljo 9. januarja 1983 ob 10. uri pri Ilgu v Kazazah. Prireditelj Katoliška mladina Kazaze.
- V nedeljo 9. januarja 1983 ob 18. uri pri Adamu v Svečah. Prireditelj SPD „Kočna“ v Svečah.
- V soboto 8. januarja 1983 ob 15. uri pri Schwarzlnu v Pliberku. Prireditelj KDZ-klub Blato.
- V četrtek 13. januarja 1983 ob 15. uri v župnišču v Borovljah. Prireditelj SPD „Borovlje“.

Gostuje: „Oder mladje“ KDZ iz Celovca.

Sportno društvo „Pliberk“ prireja v nedeljo 9. januarja 1983 ob 13. uri

PRVI PLIBERŠKI LJUDSKI TEK

s startom in ciljem v Nonči vasi. Ljubitelji teka na dolgo progo prav pristrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v petek 7. januarja ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Menjava denarja

Stanje v sredo 5. januarja 1983

Za 100 din dobite	21.00 šil.
Za 100 din plačate	25.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.19 šil.
Za 100 lir plačate	1.28 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

To in ono iz naših krajev

Tudi letos se je nadaljevalo že tradicionalno srečanje županov in občinskih odbornikov občin Pliberk in Raven. Po izmenjavi pozdravnih govorov, ki sta jih imela župana Mikusch za občino Pliberk in župan Tušek za občino Ravne, sta si delegaciji izmenjali darila, si nazdravili in želeli vse najboljše v novem letu.

Prepričani smo, da bo dobro sodelovanje med obema sosednjima občinama, odnosno njenimi predstavniki tudi med tekočim letom takšno, kot je bilo na srečanju v Nami na Ravnah in v korist obmejnega prebivalstva.

V Pliberku pri Schwarzu pa smo se zbrali na Silvestrovo, da zaplešemo v novo leto. Zbralo se je veliko ljubiteljev silvestrovanja, da tam pričakajo ob godbi, plesu in dobri volji, novo leto. Ob prijetni glasbi ansambla „Koroški odmev“ se je marsikateri vnetih ljubiteljev plesa močno „zagrel“ in dokazal, da je pravi mojster ritmov. Prijetno je bilo

tudi tistim, ki so to samo opazovali, medtem pa izmenjavali svoje misli in želje za novo leto. Med odličnimi gosti silvestrovanja smo v naši sredi lahko pozdravili predsednika ZKP in tajnika ZSO, tov. Janeza Wutte-Luca in novoizvoljenega predsednika ZSZ tov. Fridlana Kapuna.

Upamo in dobro bi bilo, da bi bilo tudi tekoče leto podobno silvestrovanju, polno dobrih želja in sreče za našo skupnost in naše zahteve po pravici, katere terjamo že preko tisoč let! Bojimo se, da bodo vladajoči tudi v letošnjem letu ostali „mutci“.

V Prevaljah je bilo 28. 12. 1982 srečanje aktivistov Osvobodilne fronte nekdanjega dravogradskega okrožja, katero je segalo od Slovenj Gradca preko Raven, Mežice, Prevalj, Črne, tja do Pliberka in še globoko v Podjuno. Zbrali smo se nekdanji aktivisti Osvobodilne fronte in medvojnega časa, to je iz let 1943/44/45. Kakor po navadi se to zgodi dvakrat na leto, da pregledamo sklepe zad-

nega srečanja in da izdelamo načrt za novo leto, ki bo bivšim aktivistom gotovo prineslo še mnogo dela, posebno glede zbiranja gradiva o NOB. Kljub temu, da so nekdanji aktivisti OF vsa leta po vojni na delu, se vedno znova pokaže, da nas še čaka ogromno dela, če hočemo, da bodo res vsi dogodki, kraji in ljudje, ki so sodelovali z OF, in s partizansko vojsko, zajeti, opisani ter končno ohranjeni naši zgodovini. Naloga nekdanjih aktivistov OF je, da kot poznavalci medvojnih razmer, vse to zberejo in zapišejo, da se tako ohrani v dokumentih doba, ki je bila najtežja, hkrati pa najslavnejša v zgodovini slovenskega naroda, da bodo s tem časom seznanjeni tudi rodovi, ki bodo prišli za nami.

Nenazadnje je srečanje aktivistov OF tudi srečanje tovarišev, ki so si bili v vojni najbližji. Ob tej priložnosti se obujajo tudi nepozabni spomini dragih tovarišev, ki so že odšli od nas. Odboru medvojnih aktivistov OF dravogradskega okrožja sta na čelu predsednik Roman Kogelnik in tajnik Ivan Zunko-Silvo, ki skrbita, da se zastavljene naloge tudi uresničujejo.

Srečanju aktivistov je prisostvoval tudi predsednik občinskega odbora Združenja borcev na Ravnah tovariš Ivan Močnik, ki je izrekel vso možno podporo in srečno novo leto 1983.

S koroške strani sta se srečanja udeležila predsednik ZKP Janez Wutte-Luc in Kolenik Lipej. Ikej

ZSO se zahvaljuje

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je ob nedavnih praznikih prejela številne čestitke in voščila za novo leto, ki so jih poslale razne organizacije in ustanove ter posamezniki predvsem iz Avstrije in Jugoslavije, pa tudi iz mnogih drugih držav. Ker zaradi velikega števila ne more posebej odgovarjati na vsa pisma, se tem potom iskreno zahvaljuje.

Sekretariat ZSO

Šentjakob v Rožu

Tržna občina Šentjakob v Rožu je pred kratkim počastila višjega svetnika Jožefa Romaucha z zlatim znakom. Pred nedavnim je šel v zaslužni pokoj. Nad štirideset let je vestno izvrševal svojo službo kot blagajnik občine, matičar in knjigovodja. On je med uradniki gotovo postavil rekord, kot najbolj vreden v Avstriji. Svoj dopust je konzumiral samo v popoldnevih, dopoldne pa je uradoval celo v dopustu. Za to njegovo vestnost ga je tržna občina upravičeno počastila z zlatim znakom.

Višjemu svetniku Jožefu Romauchu k temu priznanju iskreno čestitamo.

Slabo je bila razsvetljena soba, v katero sem stopil. Ostal sem pri vratih, in le polagoma se je privadilo moje oko polmraku, ki je vladal v prostorni dvorani. Ondi pri bogato obloženi mizi sta sedeli osebi, ki se iz početka niti zmenili nista zame. V živahnem razgovoru sta bila moža, in eden — škrlat, v katerega je bil zavrt, pričal je o visokem dostojanstvu njegovem — bil je jako razburjen. Veliko ga ni bilo v obleki, bil je pritiklav, in v dve gube mu je lezlo neznatno telesce. Na glavi ni imel las, iz česar sem sklepal, da imam pred sabo polkovnika gologlave straže. Obezal si je glavo z veliko ruto, kar je zopet pričalo, da ga je trgalo ali pa da so ga boleli zobje, ako jih je še kaj imel.

Polkovnik je bil tisti večer razburjen, in prav tedaj, ko sem stopil v sobo, udaril je z roko po mizi, da so zazvene steklenice in da se je zazibalo vino v njih.

„Na mojo vero,“ kričal je, „ali se je kaj takega že kdaj pripetilo polkovniku telesne straže, polkovniku, ki je osivel in ohromel v svoji službi, ki se je tolikokrat prehladil v tej službi, da ga trga po udih, prav kakor bi mu Lucifer tičal v sleherni kosti? Vprašam te, pater major — natoči mi črnega afriškega vina, katerega mi je poslal kardinal iz Hartuma! — ali se je takemu polkovniku že kdaj pripetilo kaj takega?“

„Nikdar ne!“ odgovori hitro pater major in prav tako urno natoči črnega vina polkovniku in sebi v srebrno kupo. „V nebo vpije krivica, katera se ti godi!“

„Saj se še spominjaš,“ nadaljuje polkovnik milo, „kako izvrstno ti je spekel drozga in druge ptice; niso bile ne premehe ne pretre, ne ožgane, ampak rumeno zapečene, kakor da so od samega masla! Sedaj pa pomisli, kakšne so bile pečene ptice, katere smo morali časih jesti v škofiji! Ni bilo ne pečeno ne kuhano, kar se nam je pokladalo, nego osmojeno je bilo in ožgano, da nič takega.“

„Čudo stoletja“ bo realizirano

Sanje Karla Velikega, frankovskega kralja in rimskega cesarja (živel od leta 742 do 814) se bodo po vsej verjetnosti uresničile. Karel Veliki se je namreč bavil z načrtom, da bi zgradil rečni kanal, ki naj bi povezoval Severno morje s Črnim morjem preko rek Rena, Maina in Donave in z gradnjo tudi začel. Ta velikopotezni projekt je v teku stoletij sicer običal, vendar pa ga sedaj hoče nova Kohlova vlada končno le realizirati. Dokončen sklep bo sprejet še v mesecu januarju 1983. Za prekop Ren-Maina-Donava je močno zainteresirana tudi Avstrija, ki je do sedaj še dala uređiti rečne pristaniške naprave na Donavi skozi svojo državo.

Kot že omenjeno je ideja o povezavi obeh morij stara že nad 1000 let. Izgradnja tega prekopa, ki bo dolg 3.500 kilometrov in bo ploven za večje ladje, bo velikega gospodarskega pomena, ne samo za glavno nositeljico bremena Zvezno republiko Nemčijo, temveč za dobršen del Evrope. Stroške za izgradnjo tega kanala nosita osrednja vlada (dve tretjini) in Münchenska (ena tretjina). Dela naj bi trajala več kot deset let.

Zgodovina tega kanala je tako pestra in zanimiva, da vam jo hočemo posredovati in tako zbuditi več zanimanja za ta projekt, ki mu pravijo „čudo stoletja“.

Kot že omenjeno je Karel Veliki prvi začel z gradnjo kanala in jo prekinil. Gradnjo je nato nadaljeval Napoleon, končal pa leta 1846 Ludvik I. Bavarski. Vendar izkazalo se je, da je kanal preozek in voda preplitva, tako da je bil uporaben samo za manjša plovila. Skratka kanal je bil sicer zgrajen, vendar za tisti čas skoro neuporaben.

Iskra, da se zgradi sodoben kanal pa je tlela naprej in tako je leta 1921 prišlo do ustanovitve družbe Ren-Maina-Donava. Gradnja se je nadaljevala. Prekinila jo je spet druga svetovna vojna. Šele leta 1962 so začeli obstoječi prekop spet poglobljati in širiti. Od tedaj je bilo zgrajenih več kot 150 km kanala, ki je bil širok 50 metrov in usposobljen za ladje srednje tonaže. Najvišje točka, ki jo je dosegel prekop je bila 400 metrov visoka (nadmorska višina).

Čeprav manjka le 55 km do konca prekopa, so se spet pojavili dvomi o uporabnosti kanala (posledica tega je, da gre gospodarski razvoj z velikimi koraki naprej, prekop pa se počasi gradi). Menda naj bi bil premalo ekonomičen in tudi ekologi mu nasprotujejo, češ da bo kanal skvaril najlepše še nedotaknjeno gozdno deželo ZRN.

Kanal je sprožil spor med nemškimi socialdemokrati, ki so proti kanalu in demokristjani, ki so zanj, češ da se bo dvignila zaposlenost. Kancler

Schmidt, ki je v začetku tega spora hotel pomiriti duhove (zadržal se je nevtraln), je letošnje vigred spremenil svoje mnenje in se odločil, da projekt odloži na poznejši čas. F. J. Strauß je bil silno ogorčen nad to odločitvijo in zatrjeval, da „Bavarci ne bodo klonili“. No in naenkrat se je vse spremenilo — Schmidt je padel in na njegovo mesto je prišel demokristjan Kohl in tako tista garnitura ljudi, ki je za dograditev tega kanala. Med osrednjo vlado v Bonnu in bavarsko deželno vlado je prišlo do sporazuma, da bo v proračunskem načrtu za leto 1983 upoštevana gradnja kanala in zanj zagotovljen denar. Dokončen sklep pa bo sprejet, kot smo že omenili, še ta mesec.

Znano je, da se avstrijska vlada zelo prizadeva, da bi prišlo do izgradnje tega kanala, ki bo imel za Avstri-

ŽELEZNA KAPLA

Silvestrovanje

Po letih je Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ skupno s hotelom Obir spet organiziralo Silvestrovanje. Na uspehi družabni prireditvi se je staro in mlado — predvsem seveda mlado — izvrstno veselilo do zgodnjih novoletnih jutranjih ur.

Za prijetno razpoloženje in ples je igral izvrstni domači ansambel „Original Vellachtaler Sextett“. K zadovoljstvu pa je prispevala tudi tombola, ki so jo pripravili društveniki.

Glavne nagrade so odnesli obiskovalci iz Borovelj.

Sploh so bili gostje večera izredno zadovoljni in jih je cela vrsta zato obiskala tudi Novoletni ples v hotelu Obir.

M. T.

jo še poseben gospodarski pomen. Tudi ostale države — Madžarska, Jugoslavija, Romunija in Bolgarija bodo od tega prekopa mnogo profitirale, ne da bi k temu prekopu sploh kaj prispevale.

Podoben položaj je tudi s karavanškim cestnim predorom; stroške bosta nosili obe sosednji državi Avstrija in Jugoslavija, okoristila s tem predorom pa se bo cela vrsta držav. Bog ne daj, da bi tukaj cikali na kakšen parazitizem, nasprotno, s tem hočemo samo povedati, da kljub gospodarski restrikciji, obstoja med narodi in državami neka vzajemnost, brez katere si ne moremo omisliti napredka.

Mnogo prežgodaj nas je zapustil

študentov in s svojim poznavanjem glasbe mnogo pripomogel k slavi grškega študentskega pevskega zbora. Kot navdušen in talentiran glasbenik je nastopal tudi na Oktobrskem taboru s svojimi pesmimi, med njimi z „Ortstafelstürmerbluesom“. Poleg študija se je tudi v Gradcu intenzivno bavil z jazzom. Ko pa je začel bolehati za glavobolom in so mu pojemale zaradi tega ustvarjalne sile, je opustil študij medicine in se posvetil samo še svoji ljubljani glasbi. Če bi mu bila usoda mila, bi talentirani ljubitelj glasbe Franci Žužek prav gotovo mnogo dosegel na tem področju, tako pa sedaj njegovo truplo počiva v grobu in zaključen je polet tega ustvarjalnega mladega glasbenika in izredno priljubljenega in spoštovanega tovariša.

Pogreb je bil v četrtek 30. decembra. Udeležila se ga je velika množica pogrebcev, med njimi zlasti številni sošolci in profesorji, ki so mu tako izkazali poslednjo čast.

Pogrebni obred na kotmriškem pokopališču je imel domači župnik Mihor ob asistenci številnih duhovnikov. Od pokojnika se je poslovila cela vrsta govornikov, med njimi v imenu profesorjev, dr. Stanko Čegovnik; v imenu bivšega razrednika, prof. Janko Messner in v imenu sošolcev dipl. inž. Kristijan Ogris. Nadalje so se s pesmimi žalostinkami poslovili pevci grškega študentskega pevskega zbora ter domači pevci.

Pokojnega, mnogo prežgodaj umrlega Francija Žužeka, bomo ohranili v častnem spominu, staršem in sorodnikom ob težki izgubi izrekamo naše globoko sožalje.

V soboto 25. decembra na božični dan je prenehalo biti srce mladega komaj 28-letnega mladeniča Francija Žužeka, študenta glasbe v Gradcu. V dunajski univerzitetni kliniki, kjer je bil operiran, se je končala izredno kratka življenjska pot tega priljubljenega mirnega janta in nadebnega glasbenika. Njegova smrt je še posebno globoko prizadela starše, ki so na tako tragičen način zgubili svojega nad vse ljubljenega sina. Prav tako hudo pa je prizadelo tudi njegove sošolce in profesorje ter vse, ki so pokojnega poznali.

Franci Žužek je obiskoval slovensko gimnazijo v Celovcu. Že takrat je bil ves predan glasbi. Kljub tej nadržanosti za glasbo pa je šel v Gradec študirat medicino. Tam je tudi bil med ustanovitelji Kluba slovenskih

IVAN TAVČAR

8

4000

ČASU PRIMERNA POVEST IZ PRIHODNIH DOB
(Po vzorih dr. Ničmaha napisal dr. Nevésekdo)

Meni pa je izpregovoril načelnik straže: „Pater polkovnik še ne spi. Ukazal je, da te privedo predenj. Stopaj torej!“

Šel sem z omenjenima strežnikoma v notranje sobe. Kakšen blesk, ko sem stopal po teh sobah! Zlato in srebro se je lesketalo s sten in se iskrla tudi s preprog, katere so senčile visoka okna. Obilo dragocenih podob sem gledal v zlatih okvirih, in največkrat tebe, belopolta Suzana, ko sta se ti v kopeli čudila poželjiva starca, ali pa tebe, Faraonova žena, ko si vsa pregrešna zavajala mladeniča iz dežele kanaanske! Vse to se je žarilo v svetlih okvirih in ponosna telesa čarobnih žensk so vzbujala pregrešne strasti. Tako je stanoval polkovnik, katerega je vezala obljuba vednega uboštva!

Ko dospemo skoraj do zadnje sobe, izpregovori mi spremljevalec z rumeno paličico: „Tukaj notri je pater polkovnik. Veselo je čul, da si mu odšel že šestdeset lir, in zategadelj te je hotel videti še danes. Vstopi torej, nama pa, ki sva te vodila, daj vsakemu po pet lir, ker je tako predpisano v dekretu nadškofa Vrbana, in ker si denaren!“

Vzel sem iz pasa deset lir in jih odšel lakajema. Eden mi je nato odprl vrata, in vstopil sem v sobo, kjer je bival tisti večer prelat-polkovnik gologlave straže.

Na mojo vero, tega ne prebijem! Vse gori in tli v meni! Natoči mi rumenega vina, tistega, katerega mi je poslal proto iz Damaska! Na mojo vero, da ni vina na zemlji, obupal bi!“

„Res je tako, kakor praviš!“ hiti pater major, točeč vino, „poštenemu človeku je sladka ta pijača edina tolažba! Toda kako se je zgodilo vse to, povej mi vendar!“

„Kako se je zgodilo?“ odgovori pater polkovnik. „Vrag se je vtaknil vmes, in sedaj sem siromak, da ga nimam vrstnika pod nebeškim soncem! Saj veš, da je pri meni stara Meta — ničesar hudega ne misli, pater major! — da mi streže, da mi zavija noge v flanelo, ako me tare putika, in da mi poklada kuhana zelišča na glavo, ako me trga po nji!“

„Čul sem že, da jo imaš pri sebi, in tu in tam se je že kaj govorilo o tem.“

„Vrag vzemi vsako govorico! Saj je nimam brezplačno, saj plačujem na leto 1000 lir, da so mi jo dali z ženskega oddelka! Prejšnje čase, ko je bila še mlada in ko tudi jaz še nisem zavijal svojih kosti v flanelo — toda, kaj, saj veš, da so bili prejšnji časi boljši od današnjih!“

„Gotovo!“ pritrdi pater major in prav tožno povese glavo, na kateri se ta hip jako sumljivo žari veliki bakreni nos. „Res, minuli časi so bili lepši, in mladost je tudi lepša od starosti! Ali ne govorim resnice?“

„Seveda,“ odgovori pater polkovnik, „in zato je največja krutost, ako vzamejo človeku še tisto, kar ima na starost! Grom in strela!“

„Huda krivica se ti godi!“ pravi pater major. „Toda ali imaš kaj tiste črnine? Če se ne motim, dobil si jo s Sicilije?“

„Nimam! Do zadnje kaplje mi je pošla, toda dobra pijača je bila. Vendar pij kaj drugega, saj imaš še obilo steklenic pred sabo, katerih niti načela nisva!“

Strah in belo zlato

Smoletove zemlje je bilo malo in še tisto malo je bila ilovica. In kadar je bilo čez leto preveč dežja, so morali pri Smoletovih zategniti pas. Vse, kar je dišalo po živežu, je delila Smoletova mati sama. Med jedjo ni nihče spregovoril besede. Molčali so in pazili, da ni kapljalo od žlic.

Se posebne težave so nastopile, kadar zime ni in ni hotelo biti konec in se je zavlekla tja do konca aprila. Oče je rentačil, ker še ni bilo sezonskega dela. Mati je venomer gledala v nebo in prerokovala, da bo jug vsak čas zapihal in da bo konec zimske lakote. Otroci so čepeli za pečjo, molčali in dremuckali.

Nekoč, ko že ni bilo nobenega izhoda več, je mati poklicala očeta in dejala:

„Sla bom v Križnikov mlin, k Simnu... Mogoče pa mi bo dal kako kilo moke.“

„Da bi dal vsaj za otroke,“ je rekel oče. „Lačni so. Sama kost in koža jih je...“

Križnikov mlin je bil kake pol ure od Smoletove kočarije, onstran prostranega smrekovega gozda, čisto doli, v temni, skoraj pregloboki grapi. Bogat in skopuški kmet Križnik ga je postavil za gmajnske kočarje. Dejal je:

„Mera je merci podobna. Ena ne pomeni nič, tisoč merc pa je že par volov!“

Tudi Smoletovi so nosili žito v Križnikov mlin. Ker pa je stari mlinar Šimen Smoletovo revščino dobro poznal, jim merce ni zaračunal. Še celo kako merito je pridjal.

„Na, da boš drobižu žgance skuhala,“ je dejal: „Pa s kozjim mlekom jih zalij! Po

takem drobiž raste kakor gobe po dežju, ha ha ha!“

Na večer, ko je zemlja zagrnil mrak in je na nebu zažmirilo milijone zvezd, si je Smoletova mati ovila pled in rekla Tejcu, najstarejšemu sinu:

„Alo Tejc, natakni očetov suknjič in cokle, greva strah preganjat!“

„Zakaaaaj?“ je zazelhal dvanajstletni Tejc že ves zadremal in zaspan.

„Boš že videl, zakaj. Alo, le podvizaj se!“ je rekla mati in stlačila v nadržje dve mali vrečki.

Tejc se je sicer hrustil, da on strahu sploh ne pozna in če je treba, da gre sredi noči na pokopališče mrličem družino delat. Toda sam zase si še ni bil popolnoma na jasnem, je strah ali ga sploh ni. Eni so mu trdili, da je, drugi zopet, da ga ni, in tretji so vedeli povedati, da je strah velikanska okrogla pošast, ki je v sredini votla, okoli votlega pa je nič ni. Naj je že bilo tako ali drugače, Tejca je bilo strah — pa amen.

Z materjo sta stopila v mrzel, še kar nekam preveč zimski večer. Pod nogami je zaškrpalo sneg. Ker je bila gaz dokaj široka, sta hodila vstric. In dokler sta stopala po neobraščenem svetu, je Tejc držal roke v žepu. Ko pa sta zavila proti gozdu in se je gaz toliko zožila, da je moral Tejc stopati zadaj, se je nehote oprijel materinega krila.

„Mama, kam greva?“ je začel sitnariti. Mati je obstala, se sklonila k njemu in zašepetala:

„Po moko, Tejček, po belo zlato za kruhek,

za tisti sladki kruhek in žgance, Tejček...“ Potem sta šla dalje in molčala. Tejc ni nič več sitnaril. Tiščal je roke v žepu in sanjal o kruhu, o sladkih žgancih, ki jih bo mati zalila z kozjim mlekom.

Nekje daleč je zalajal lisjak. Mogočne smreke so škripale pod težo snežnih kap. Po nebu je plaval mesec in srebrna mesečina je napravila gozd v neskončno število orjaških pošasti. V vsakem debelu je Tejc videl razbojnika, ki se bo zdaj zdaj pognal vanj in ga s kostmi vred požrl. Toda Tejc je v žepih stiskal pesti, šklepetal je z zobmi in sam pri sebi govoril:

„Če bi zdajle prišel strah, če bi prišel, bi ga, u, bi ga prebatal!“

Ko pa je v vetru lesovje še bolj zaškrpalo in je lisjak še bliže zalajal, je pospešil korak, tako da se je dotikal materinega krila. Mati je to začutila, pa ga je okregala.

„Strahopetec pa tak!... V drugo pojdem sama.“

Presrečen je bil, ko se je zopet začela čistina in da ni bilo več tistih pošastnih senc orjaških dreves. Svet se je počasi naginjal in kmalu sta bila v globači, kjer je stal Križnikov mlin in je v spokojno tišino prostranega gozda pošiljal enolično in večno enako pesem: Klepete klep, klepete klep.

In ko sta prišla do mlina, je mati pocukala Tejca in mu rekla:

„Tamle za tisto drevo stopi, bom koj prišla.“

Tejc je stopil za drevo, mati je odprla vrata in v srebrno zimsko noč se je zarezalo enakomerno ropotanje mlinskih kamnov. In ko jih je zaprla, je bilo spet vse tiho in mirno, le veliko mlinsko kolo se je vrtelo v šumenju vode in pošiljalo v noč enolično pesem.

Dolgo je stal Tejc in z napetimi očmi gledal, kdaj se bodo odprla vrata. Cela večnost je minila, ko je stopila mati za drevo in rekla Tejcu:

„Na, eno ti, eno jaz. Pojdiva!“

In že dolgo sta hodila, ko se je Tejc spomnil in vprašal:

„Mama, je dal Šimen dve vrečki moke?“

„Psst!“ ga je mati s prstom brenknila po ustih. „Le brž pot pod noge, krščen! Strahovi vedno strašijo!“

Tejc je utihnil in urno drobil naprej, mati je stopala za njim. Premišljevala je o peki, o kruhu, o žgancih. Tejcu pa ni šlo v glavo, kaj so krščen! Strahovi. O strahovih je že dosti slišal, toda o krščenih niti besede.

Prehodila sta že dobršen del gozda, ko se je Tejcu zazdelo, da sliši korake. Pogledal je nazaj in zazdelo se mu je, da vidi senco, ki je podobna človeški postavi.

„Mama, ali ti kaj slišiš?“

„Nič, Tejček! Kaj pa naj bi slišala?“

„Zdi se mi, da naju nekdo zasleduje,“ je rekel Tejc in skušal korake usmerjati tako, da bi mati ne začutila, kako je Tejca strah. Pa je mati vseeno obstala in pogledala nazaj. In glej, tudi ona je opazila senco, ki je slišala na močno moško postavo.

„Hej, Šime, si ti? Je vprašala v noč.“

Toda senca ni spregovorila. Stala je nepremično in bila je podobna strahu, ki si ga je Tejc tolikokrat predstavljal.

Zimska

*Padajo, padajo
beli kosmiči
na gola drevesa,
na spraznjene njive,
kakor igrali bi
se otrociči,
v zraku love se
snežinke igrive.*

*Padajo, padajo
beli kosmiči,
tisoč jih je,
milijon in še čez,
zemlja se z njimi
ves dan lepotiči,
z njimi se kregajo
vrane z dreves.*

*Padajo, padajo
beli kosmiči,
tisoč jih je,
milijon in še čez.
Tomaž jih prešteva
pa vse skrotoviči,
v bele snežinke
zaljubljen je ves.*

Marička Znidaršič

Kaj je veter?

V gozdu sredi velike jase je stala borna koča. V njej je prebivala mala Alenka. Njena mama je hodila v bližnjo vas na dnino, da je preživela sebe in otroka.

Tako je bila Alenka dostikrat po ves dan sama doma. Igrala se je s punčko, s storžki, z želodi, lešniki in ko se je vsega naveličala, je sedla k oknu in opazovala drevje. Najraje ga je gledala, ko je pihal veter. Pozibaval je liste, jih vrtel in upogibal, kot da jih hoče odnesti kdove kam.

Spomladi in poleti so se blesteli ko svila in mehko šelestale se je Alenki zdela, da drevesa pojo. Veter se je zaganjal v vrhove smrek in jelk in tudi te so pele. Ob takih dneh je šla iz koče, stekla na jaso in se obrnila proti vetru, da ji je mršil lase in božal lička. Gledala je, kako je upogibal tra-

ve in odkrival rdeče jagode skrite pod listi.

V jeseni je veter postal močnejši, in Alenki se je zdelo, da se je jezi. Pa ni bil sam. Pridrveli so še drugi, drzni in silni. Trgali so porumenele liste z bukev in hrastov ter jih v velikih lokih metali po tleh, le smrekovih iglic niso mogli sneti. Razsajali so kot nori, dokler niso slekli vsa listnata drevesa. Na to so žvižgali in vreščali skozi gole veje, da so pokale in se lomile.

Pozimi pa so se ledeno mrzli divje tuleči kadili s snegom in zavili gozd v belo valujočo meglo. Njihovo rjovenje je bilo grozljivo, ko da nekdo toži, kriči in joka. Ure in ure je Alenka strmela v belino gozda in bilo je skoraj strah.

Premišljevala je: „Kaj je vendar ta nevidni veter, ki zna biti tako ljubeč in prijeten, pa tudi močan in strašen? Ni si vedela odgovora.“

Nekega dne, ko se je mati vrnila domov, je bila Alenka vprašala: „Mamica, ali veš kaj je veter? Je to morda neviden mož, ki leta skozi gozd?“

Mama jo je začudeno pogledala: „Alenka, veter je zrak, ki se giblje.“

„Kaj pa je to zrak?“ je dalje poizvedovala Alenka.

Mama je bila v zadregi: „Zrak je zrak“, je rekla. „Kako naj ti to razložim? ...“

Alenka ni bila s tem odgovorom zadovoljna in si je v svoji domišljiji sama ustvarila sliko o vetru. Ko je bila spet sama doma, si je predstavljala veter kot velikega močnega moža, ki z napetimi lici piha in z nevidnimi krili leta sem in tja. Spomladi in poleti je zelen in topel, v jeseni rumen, pozimi pa bel in hladen, z veliko kučmo na glavi, kakršno ima sari lovski čuvaj Marin.

Pater major si natoči in pije. Potem vpraša: „Povej mi, kaj se je zgodilo dalje?“

„Torej stara Meta je pri meni in dobra duša je, kakor gotovo je uboga duša moja. Odkar je nadškof Martinus uvedel najstrožje propise blaženega Antona od Kala — temu je sedaj pol leta — prepovedana je ženskam vsaka govorica. To ti je znano! Moja Meta že pol leta ni izpregovorila niti besedice, toda v sebi je nosila besed na milijone. Povsod so silile na dan zaklenjene te besede, pri očeh, pri ušesih, povsod. Kako se je zvijala, kako je vzdihala, kako je zatezala usta, govoriti pa vendar ni smela, ako se ni hotela udeležiti smrtnega greha in ako ni hotela zapasti neusmiljenih inkvizicij proti ženski govorici! Smešno jo je bilo opazovati.“

„Haha!“ zasmeje se pater major.

„Naposled se mi je pa vendarle smilila stara ženica, pater major!“

„Haha!“

„Nikar ne misli zla, pater major!“

„Ne mislim, pater polkovnik, ne mislim! Starost, haha!“

„Dobro moje srce se je topilo, pater major, in dejal sem si: ‚Kaj, ko bi ji izposloval posebno privoljenje, dispenzo, da bi smela vsake tri tedne govoriti vsaj po en dan. Bal sem se, da je sicer ne zadene kap in da je ne zaduši zaprta govorica, kar je vsekakor mogoče pri ženski.‘“

„Zakaj pa ji ne naročiš teznice blaženega Antona od Kala, s katero se usta ženski zamaše tolikanj spretno? Zakaj ne, pater polkovnik?“

„Vidiš, pater prijatelj,“ odgovori polkovnik, „tiste stvari nimam rad v hiši, ženski preveč zakriva obraz, in ta je pri ženski vendar najlepši!“

„Haha, pater polkovnik!“

„Ne misli si ničesar hudega, pater major! Kaj bi mi ženska z zakritim obrazom? Potem se ji pa na vratu tudi napravijo rane in žulji, ako bi predolgo nosila teznico blaženega Antona od Kala! In lep bel vrat, pater major, to je tudi lepa stvar!“

„Pater polkovnik, popolnoma sem tvojega mnenja!“

„No, vidiš! Kaj sem hotel drugega! Prosil sem dispenze in ponudil nadškofovi blagajni petsto lir. Ali vse to se dobi težko, saj veš, kakšni so gospodje na dvorcu! Vsak bi rad kaj dobil; ako mu ne daš, upira se ti, da ne opraviš ničesar!“

„Res je tako!“ zagodrnja pater major. „Njega milost, nadškof Martinus, tiči preveč v rokah mladih ljudi, in ti počenjajo z njim, kar hočejo!“

„To ti je pravi ljubljeneč,“ odgovori zatem pater polkovnik, „tisti stolni nadvikarij Gregorij! Ta nam nadškofoje; in na Boga in sveto Trojico, razmerje je to, da bi ga morali naznaniti v Timbaktu, sicer zagazimo s to provincijo, da kar iz blata ne bomo mogli! V Timbaktu, pravim! Ali prav govorim, pater major?“

„Tudi jaz pravim, v Timbaktu!“ pritrdi major, „ali kaj hočeš? Kje dobiš človeka, ki naj bi odprl usta? Ali jih odpreš ti, pater polkovnik? Predno se zaveš, tičiš v pesteh sveti komisiji na ohranjenje nadškofove časti in niti dvakrat ne treneš z očmi, že ti vzamejo škrlat in te obsodijo na delo v Saharo, da bodeš vozil pesek in požiral prah do zadnjega dne življenja svojega. Zini torej, ako se ti ljubi! Jaz molčim in kadar srečam nadvikarija Gregorija, tedaj sem mu najslajši in najboljši prijatelj.“

„Saj to je!“ vzdihne pater polkovnik, „in dobro sem vedel, da Meti svoji — ne misli ničesar pregrešnega, pater major! — ne dobim dispenze, če mi ne pomore stolni nadvikarij Gregorij. Naročil sem torej svojemu kuharju

Andreju, naj pripravi, kar je dobrega pod milim nebom, in skuha, speče in ocvre, kar prihaja na mizo pri največjih pojedinah.“

„In kuhar Andrej?“

„Kos je bil nalogi svoji! Dva dni je klal in skubel, kuhar in pekel, drl in cvrl! Tretji dan smo povabili stolnega nadvikarija Gregorija in smo mu obložili mizo z jedili, kakršnih ne dobiš niti pri nadškofu in njega pojedinah! Prišel je in zadovoljnega obraza začel prošnjo mojo, da bi smela moja Meta vsake tri tedne po en dan govoriti in da bi se glede na izredno razmerje odvezala zapovedi blaženega Antona od Kala, s katero je ženski v večni modrosti prepovedana sleherni govorica!“

„No, in potem?“

„Potem je sedel stolni nadvikarij Gregorij za mojo mizo in jedel kar pol dne in pil do pozne noči. Prehvaliti ni mogel kuharja in me izpraševal, odkod sem pridobil ta biser kuhinji svoji. Vse je hvalil, vse mu je dišalo! Prevzele pa so me vinske moči, in v oslabeledosti svoji sem združil s hvalo nadvikarjevo tudi svojo hvalo. Jedla in pila sva in neprestano hvalila in povzdigovala do neba kuharja Andreja, ki nama je pripravil izvrstno kosilo. Kakor rečeno, v pozni noči sva se ločila; obema so vreli možgani, noge pa so bile trde, kakor je trda zemlja, ako jo pokriva dolgi zimski led!“

„In ali si dobil dispenzo, pater polkovnik?“

„Dispenzo res,“ odgovori polkovnik žalostno, „in sedaj se bojim vsake tri tedne tistega dne, ko je dopuščeno govorjenje stari moji Meti! Če imaš ženščine v hiši, pater major, takih dispenz ne prosi! Laže in mirneje bodeš spal!“

(Dalje prihodnjič)

— 14. KOROŠKI KULTURNI DNEVI — 14. KOROŠKI KULTURNI DNEVI — 14. KOROŠKI KULTURNI DNEVI —

Dr. Janko Pleterski

Koroški Slovenci in delavsko gibanje v času habsburške monarhije

Vprašanje, kakšen je bil odnos meščanskih političnih strank do modernega socializma, do delavskih strank, ki so si socializem postavljale za revolucionarni cilj, to je široko vprašanje evropske zgodovine že od srede 19. stoletja naprej. Ta odnos je v splošnem odklonilen, še posebno ostro po zatrtju Pariške komune v letu 1871 in z nastopom modernega imperalizma proti koncu stoletja. Slovenske stranke se tu niso usmerjale ločeno od evropskih ali kako izvirno. Tudi slovenski liberalizem, ki je takrat slogaško povezan s konservativnim klerikalizmom v skupni narodni stranki, se je izrazil zelo ostro odklonilno, ko so v Ljubljani nastopili močnejši pojavi slovenske socialne demokracije. Znana je drastična izjava dr. Ivana Tavčarja iz leta 1881: „Mi vsi imamo dolžnost te pričetke socialno-demokratskih pričetkov med Slovenci streti, kakor se s peto stre strupena golazen sredi pota!“ So pa že takrat takšne izjave zbodele pisatelja, literarnega in kulturnega zgodovinarja dr. Frana Celestina, da je zasebno pisal, da absolutno proti socializmu mora biti le kapitalizem sam, ki brezsrčno izrablja tudi cele narode; slovenska politika pa mora upoštevati, „da je ves smisel socialno-demokratskega gibanja v svoji glavni tendenci osvobodilni in da to mora biti, če hoče imeti kako bodočnost“.

Ko so kmalu zatem, 1884, avstrijske oblasti uprizorile politični proces proti skupini ljubljanskih socialistov z obtožbo, da so anarhisti („krvavci“), so za razpravo delegirale celovško sodišče, pač v zavesti, da jih bo celovška porota kot Slovence bolj zanesljivo obsodila, kot pa bi to storila ljubljanska. To je bilo prvo srečanje Koroške s slovenskim socializmom. Einspielerjev „Mir“ je takrat urejeval Filip Haderlap, ki je poprej v Ljubljani prišel v konflikt s slovenskim klerikalnim vodstvom, ker je obljubil podporo polsocialističnemu obrtniškemu društvu. Zato se „Mir“ ni vključil v kampanjo proti „krvavcem“ in je kljub vzdušju protisocialistične gonje s simpatijo pisal o delavskem štrajku v Borovljah v tistem času (25. feb. 1885, št. 4).

Koroški Slovenci so se leta 1890 ločili iz skupne stranke z nemškimi konservativci in se politično zopet osamosvojili. Slovenskemu narodnemu gibanju, ki ga je predstavljalo Katoliško politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem (kratko ga imenujemo kar „slovenska stranka“), se je do takrat pridružila velika večina slovenskih kmetov, katerim je stranka pod vodstvom nižje slovenske duhovščine obljubljala rešitev iz krize kmečkega gospodarstva. Prebivalstvo koroških mest in trgov pa se je kljub svoji dvojezičnosti, slovenskemu rodu, pridružilo nemškemu liberalnemu taboru, saj je ta edini še predstavljal liberalizem na Koroškem, potem ko je poskus oblikovanja slovenskega liberalnega gibanja v taborski dobi v 70. letih ostal brez trajnih posledic. Na Koroškem je za trajno zavlada položaj, v katerem se je slovenstvo poistovetilo z eno samo stranko in to konservativno klerikalnega značaja, nemstvo pa se je v slovenskem delu dežele pokrivalo z liberalnim „napredkom“. Zato so koroški socialdemokrati že zgodaj začeli označevati vse Slovence, ki so bili

narodno organizirani, kot „črne“. Biti „črn“ pa se slovenskemu delavcu ni spodobilo.

Delavski element je na Koroškem tudi med slovenskim prebivalstvom bil že v 70. letih sorazmerno precej številčen. Zaradi gospodarske krize je nato do konca stoletja število delavcev stagniralo, del se je izselil, del se vrnil v poljedelstvo. V teh razmerah so koroška mesta počasneje rastla (z izjemo Beljaka), vanje se je selilo manj ljudi s slovenskega podeželja in narodnostna razlika med mesti in podeželjem se je celo poglobljala. Slovenski delavci so ostajali na stališču „naivnega delavskega kozmopolitizma“, svoj interes so uveljavljali skupaj z nemškimi v nemški socialno-demokratski organizaciji. Šele v začetku 20. stoletja je industrijsko prebivalstvo Koroške zopet začelo absolutno in relativno naraščati, vendar zdaj v nemškem delu dežele hitreje kot v slovenskem. Po ljud-

kalne in „konservativne“ stranke, in stali si bosta nasproti le dve veliki duševni sili: socialni demokratizem in pa katoliška cerkev!“ (25. januar 1891, št. 2).

Razume se, da takšna ocena ni izvirala iz presoje koroškega položaja, saj je bilo jasno, da nemškega liberalizma, povezanega najtesneje z nemškim nacionalizmom, tukaj ne bo konec. To je bilo stališče, s katerim je tudi na Slovenskem nastopil moderni klerikalizem. Podobno je takrat (1894) govoril tudi dr. Janez Krek, za katerega je znano, da je pozneje svoje odklonilno stališče do socialne demokracije močno spremenil. „Socialna demokracija in katoliška cerkev sta tisti sili,“ je rekel Krek, „med katerima se bo bil zadnji boj. Vsi vmesni kričaji, naj se imenujejo liberalci ali kakorkoli, so brez pomena... Gorje nam, če bo tedaj naša malomarnost vzrok, da zmaga socializem! Da se to ne zgodi, združimo se! Delavska in druga društva so nam potrebna...“

Krekov program krščansko socialne akcije in njegov namen je postopoma prevzela tudi koroška slovenska stranka, čeprav je tukaj realno bil poglobljen politični in narodni nasprotnik liberalna nemško-nacionalna stranka, ki je imela ves čas več kot absolutno oblast v deželi. Stvarno življenje je narekovalo, da slovenska stranka v odnosu do socialne demokracije v resnici vendar ni bila tako odklonilna, kot bi lahko pričakovali po navedeni načelni izjavi. Zelo očitno se to vidi v vprašanju demokratizacije volilnega sistema. Tudi slovenska stranka se že leta 1893 zavzema za splošno volilno pravico, ki je tudi poglobljena politična zahteva takratnih socialistov. Četudi je jasno, da bo demokratizacija volilnega sistema koristila tudi socialnim demokratom, se je slovenska stranka ne boji. Pri tem se tolaži, da socialna demokracija ne bo mogla prodreti v njeno domeno, na slovensko podeželje („Slabo za nas bo v okrajih, kjer so fužine in tovarne... V takih občinah pa, kjer je naše ljudstvo kmetiško in neodvisno ter so boljši kmetje na naši strani, bomo že lažje zmagovali kakor doslej, ker bodo tudi ti svoje hlapce s seboj — na volišče — pripeljali.“) In še en razlog vidi: socialna demokracija ni nacionalistična: „Potem bo tudi prenehalo zatiranje Slovanov, kajti čeravno imajo socialdemokrati mnogo krivih nazorov, ta lepi nauk vendar imajo, da je človek človeku podoben in da se noben narod in noben jezik ne sme zatirati... V takih krajih (na Koroškem), kjer imajo nemški liberalci fužine, tovarne ali rudokope... bodo socialni demokrati gotovo svoje mreže razpeli in se liberalcem nasproti postavili, tako da se bo slovenska stranka lažje gibala...“

Ta logični in optimistični račun pa se ni izšel. Že prve volitve po splošni volilni pravici (1897) so pokazale dvoje: socialna demokracija je bila vplivna tudi na podeželju in v odnosu do nemških liberalcev se ni ravnala po načelu antiklerikalizma. In tako je „Mir“ moral zapisati: „K starim smo torej dobili še novega nasprotnika...“ Jako značilno je to, da so se socialdemokrati zvezali z nemškonacionalci, kjer gre zoper „klerikalce“, to je zoper slovensko in katoliško stranko!“

(Se nadaljuje)

Eno izmed težišč nedavnih 14. Koroških kulturnih dni v Celovcu je bil krog predavanj pod skupnim naslovom „Koroški Slovenci in delavsko gibanje“. V tem okviru so znani strokovnjaki predavali o odnosih koroške socialne demokracije do narodnostnega vprašanja tako v preteklosti kot v sedanjosti: Janko Pleterski iz Ljubljane je prikazal obdobje do razpada monarhije, Hanns Haas iz Salzburga je obdelal dobo med obema vojnama, Dušan Nečak iz Ljubljane pa je posvetil svoje raziskave času po drugi svetovni vojni do današnjih dni.

V današnji številki začenja objavljati iz tega kroga predavanj ugotovitve Janka Pleterskega.

Uredništvo

skem štetju leta 1910 je bilo na Koroškem blizu 37.000 delavcev z nemškim in blizu 6000 s slovenskim občevelnim jezikom. Slovenskih je dejansko bilo več, saj so dvojezične prištelci k nemškemu jeziku, takih pa je bilo veliko. Dvojezičnost je bila že v 60. letih reden pojav npr. pri obrtniških delavcih-puškarjih v Borovljah.

Izhodiščno stališče edine slovenske stranke do socializma je bilo v skladu z njenim konservativno klerikalnim političnim značajem. Bila je prepričana, da se napredujoči socialni demokraciji lahko uspešno postavi po robu samo politični katolicizem in je zato zavračala ne samo socializem, temveč tudi vsak poskus slovenskega liberalizma na Koroškem. „Mir“ je zapisal kmalu po ustanovitvi slovenske stranke: „Nasproti socialnemu vprašanju, ki vedno više dviga glavo, je liberalna modrost brez vsakega sveta... nasprotno pa je krščanstvo tako močno, da se... lahko v boj spusti s socializmom... Bolj ko socializem narašča, bolj se duhovi delijo le na dve stranki: v kratkem bodo zginile vse „liberalne“, „napredne“, „radi-

ADE imajo probleme

Kakor je splošno znano povzročajo kalorične elektrarne mnogo škodljivega dima, ki poleg prahu vsebuje tudi mnogo strupenega žvepovega dvokisa in dušikovega oksida. Ta dim in ti strupeni plini nastajajo pri zgorevanju ogromnih količin premoga, da se ustvari para, ki žene naprave za proizvodnjo električnega toka.

Avstrijske dravske elektrarne upravljajo oziroma so tudi lastniki kaloričnih elektrarn v Šentandražu/St. Andrä v Labotski dolini, v Voitsbergu in Zeltwegu. V teh krajih so veliki problemi z dimom in strupenimi plini. ADE se zelo prizadevajo omejiti to zlo. V ta namen vgrajujejo filtre, ki zmanjšujejo zastrupljanje okolja. Takšni filtri so zelo draga investicija, ki gre v milijone, vendar so zelo potrebni.

Da lažje ugotovijo stopnjo onesnaženega okolja, so Avstrijske dravske elektrarne nabavile posebne merilne naprave, ki stanejo 22,5 milijona šilingov, s pomočjo katerih ugotavljajo onesnaženje zraka. Ti podatki so potrebni, da se temu primerno ukrepa. Tako so na območjih zgoraj omenjenih kaloričnih elektrarn namestili po tri do pet mobilnih merilnih naprav, ki alarmirajo akutne primere onesnaženja zraka. S tem hočemo povedati, da se ADE zelo prizadevajo ustreči prebivalstvu, da uživajo

zdravejšo okolje v teh zelo ogroženih območjih kaloričnih elektrarn.

Kot smo že poročali so Avstrijske dravske elektrarne dale institutu ISMES v Bergamu v Italiji nalog, da potom modela Kölnbreinskega jezua ugotovijo, koliko obremenitve vzdrži ta umetna betonska pregrada. Kot že omenjeno, so v ta namen v tem institutu zgradili model, ki popolnoma odgovarja meram in materialu (seveda samo v zelo manjšem merilu) pravega jezua. Meritve oziroma poskusi so pokazali, Kölnbreinska pregrada v danem primeru vzdrži 4,5-kratno obremenitev vode v tem akumulacijskem jezeru, kar pomeni, da je popolnoma neupravičen strah, da bi se jez podrl in s tem povzročil ogromno katastrofo.

Trenutno znaša količina vode za Kölnbreinsko pregrado 200 milijonov kubičnih metrov, to je 80 odstotkov možne kapacitete vode. To ogromno maso vode bodo predvidoma do konca februarja izpraznili, to se pravi pretvorili v električni tok. Od februarja do meseca maja pa bo spet ekipa delavcev in strokovnjakov zatesnjevala razpoke, skozi katere vdira voda skozi jez. Ta zatesnilna dela izvršujejo s pomočjo posebnih injekcij, ki jih vbrizgavajo v ogrožene razpoke.

RADIO — TELEVIZIJA

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 7. 1.: 14.10 Koroški obzornik — iz kulturnega življenja
SOBOTA, 8. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
NEDELJA, 9. 1.: 7.05 Duhovna misel — Naj pesmika naša darilo vam bo.
PONEDELJEK, 10. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Moji spomini (govori šimej Wullich).
TOREK, 11. 1.: 9.30 Za našo vas — 14.10 Koroški obzornik — Minute za popevko — Rdeče, rumeno, zeleno.
SREDA, 12. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Mali recital — Naša beseda — 21.00 Slovenska lirika v „Tednu knjige“.
ČETRTEK, 13. 1.: 14.10 Koroški obzornik — Družinski magazin.

AVSTRIJA 1

PETEK, 7. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Teleski — 10.30 Mladinski film — 11.55 Zgodbe iz zoološkega vrta — 12.15 Presrečen, biti še otrok — 13.00 Uredništvo — 15.00 Pravljica nevesta — 15.55 Med divjimi živalmi Aljaske in Beringovega morja — 16.40 Pasja zgodba — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Halo Spencer — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kottan poizveduje — 21.30 Made in Austria — 22.20 Reklama in šport — 22.35 Nočni studio — 23.35 Poročila.
SOBOTA, 8. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Teleski — 11.05 Mi — 11.35 Bach — Partita št. 3 v a molu — 12.05 Morzine: smuk za moške — 12.55 Pfronten: smuk za ženske — uredništvo — 14.35 Ljubavna komedija — 16.00 Pravljica nevesta — 17.00 Gradbišče — 17.30 Zgodbe o tjuinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Igra z zvezdami — 21.50 šport — 22.35 Montreux-festival 1982: „Tosca na odskočni deski“ — 23.15 Poročila.
NEDELJA, 9. 1.: 11.00 ORF koncert — 12.20 Naša šola — 15.25 Mladenič z zelenimi lasmi — 16.45 Listamo v silkanici — 17.05 Lutkovni film — 17.15 „O psih, mačkah in tigrih“ — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Operni vodič — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Luisa Miller — 22.40 šport — 23.40 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV-kuhinja — 10.00 šolska TV — 10.30 Ljubavna komedija — 11.55 Roke gor, mojster pride — 12.15 Oropanje grobov v Egiptu — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Pet prijateljev — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Ljudje in živali — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.00 „Kje se nahajam?“ — 21.05 Nero Wolfe — 21.50 šport — 22.20 Poročila.
TOREK, 11. 1.: 9.00 Poročila — Za predšolske otroke — Angleščina — 9.55 Adelboden: veleslalom za moške — slalom za ženske — 10.45 Podtaknjene — 12.15 Ponedeljski šport — 13.00 Uredništvo — 13.15 Ruhpolding: slalom za ženske — 13.25 Adelboden: veleslalom za moške — 17.00

Za predšolske otroke — 17.25 Otrokom za lahko noč — 17.30 Blazno drzne pustolovščine Dicka Turpina — 18.00 Ruhpolding: slalom za ženske, Adelboden: veleslalom za moške — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Argumenti — 21.30 Panorama — 22.20 Poročila.

SREDA, 12. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.35 Francoščina — 10.05 Zemljevid — 10.35 Šestnajst dni po Timbuktu — 11.20 Roke gor, mojster pride — 11.45 Argumenti — 13.00 Uredništvo — 17.00 Vodja razbojnikov — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Boccaccio 70 — 22.10 Poročila.

ČETRTEK, 13. 1.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Predmetni pouk: Jaz in moje okolje — 10.15 O avstrijski zgodovini — 10.30 Boginja na zemlji — 12.05 Color classics — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Nenavadne zgodbe malih ljudi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mučna sorodstva — 21.45 Matere — 22.30 šport — 23.20 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 7. 1.: 15.30 Sto mojstrov — 15.45 Kamera — 16.45 Zaboje zvijač — 16.45 Naša šola — 17.15 Guinnessova knjiga rekordov — 18.00 Ironimus — 18.30 Brez domovine — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zdravniški svetovalec — 21.10 Fascinirano odkrivanje — 21.30 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Nepremagljivi — 0.15 Sto mojstrov — 0.25 Poročila.

SOBOTA, 8. 1.: 14.05 Sto mojstrov — 14.20 Let kondorja — 15.05 Čarobna piščal — 18.25 Nagomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Pot na prsto — 21.50 Sadovi jeze — 23.55 Sto mojstrov — 0.05 Poročila.

NEDELJA, 9. 1.: 10.55 Pfronten: superveleslalom za ženske — 12.05 Smuk za moške — 13.10 Rokomet Hypo Südstadt — US Dünkirchen — 14.10 Hokej v dvoranah — 15.15 Sto mojstrov — 15.30 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Nagomet — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 1.: 18.00 Znanje danes — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družina Merian — 21.00 „Kje se nahajam?“ — 21.05 Šiling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Boginja na zemlji — 23.55 Poročila.

TOREK, 11. 1.: 17.45 šolska TV — 18.00 Orientacija — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kviz v rdečo-belo-rdečem — 21.03 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 12. 1.: 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ljubite klasiko? — 21.20 Kulturna dokumentacija — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Srta žena — 0.05 Poročila.

ČETRTEK, 13. 1.: 17.45 Tehnike likovne umetnosti — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Lou Grant — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Daili-Daili — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

BOROVlje

Evropski prvak
na novoletnem namiznoteniškem turnirju

Osmič po vrsti je športno društvo Sele priredilo minulo nedeljo eno najpomembnejših športnih prireditev na Koroškem — novoletni namiznoteniški turnir. Prostori v Selah so postali premajhni, da bi sprejeli od leta do leta naraščajoče število tekmovalcev. Tokrat je bila najpomembnejša namiznoteniška prireditev Koroške v telovadnici v Borovljah. Razumljivo so bile zato besede selskega župana Hribernika ob otvoritvi, da mu premestitev turnirja v Borovlje ne ugaja. Za organizatorja je spregovoril in pozdravil častne goste podpredsednik društva Feliks Ogris. 8. novoletni turnir pa je otvoril s strani pokrovitelja predsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik. Tekom dneva so bili navzoči še konzul SFRJ v Celovcu Markovič, predsednik Namiznoteniške zveze Slovenije Reflak in njegov tajnik Novak, deželni športni sekretar Stefan Genser in zastopnik mesta Ljubljane-Dobrova Bine Otorepec. Kljub osebnemu povabilu in priznanju za mesto Borovlje, da se v njem vrši največja koroška namiznoteniška manifestacija, je blestel župan Anton Woschitz z odsotnostjo.

Da je turnir izredno popularen kaže število 125 prijav in 81 športnikov iz 15 klubov Jugoslavije, Avstrije in Nemčije in sicer: NTK Fužinar Ravne, NTK Jesenice, NTK Ilirija Ljubljana, Olimpija Ljubljana (1. zvezna namiznoteniška liga), Bosna iz Novega Sada (1. zvezna namiznoteniška liga), Dobra pri Ljubljani, SV Vogt (Baden/Württemberg v ZRN), ASC Celovec, KVG Celovec, ATSV Wolfsberg, SC Völkendorf, DSG Rosental in DSG Borovlje, Slovenski športni klub Obir in SD Sele.

Med igralci smo pogrešali športnike Združenja slovenskih športnih društev v Italiji.

Ne samo po številu igralcev, ampak tudi po njihovi kvaliteti se lahko ponaša že tradicionalni novoletni namiznoteniški turnir. Poleg igralcev iz 1. jugoslovanske zvezne namiznoteniške lige (Refalak Monika, Dane Šarlah — oba člana Olimpije Ljubljana, ki zaseda pri moških s 4 točkami prednosti 1. mesto v 1. ZNTL, Jankovič Sandor, Kukin Dejan — člana tretjeurovščene v 1. ZNTL Bosne iz Novega Sada) se je turnirja udeležil tudi nekdanji evropski prvak 1968/69 Edo Vecko iz Slovenije, ki je tedaj tvoril z znanim Stipančičem zmogovito dvojico. Ob pogovoru je Vecko omenil tudi evropsko prvenstvo 1962, ko je postal z jugoslovansko mladinsko ekipo evropski prvak. Sicer pa

je skromen športnik bil vesel vseh svojih podvigov: 30-krat republiški prvak, 16-kratni državni prvak Jugoslavije. Menda je rekorder v zbiranju športnih nazivov. Tudi po končani karieri za jugoslovansko namiznoteniško reprezentanco, s katero je spoznal ves svet, ni prenehal z namiznim tenisom. Igral je v nemški Bundesligi pri TTC Calf, bil deželni trener v Baden Württembergu in treniral tedaj najmočnejši evropski klub SSV Reutlingen. Kot zvezni trener avstrijske reprezentance je treniral tudi v Judenburgu in z avstrijsko ekipo in Amplatzem dosegel izvrstne rezultate na evropskih prvenstvih.

Trije najboljši iz skupine A. Z leve: Bivši evropski prvak Edo Vecko (3.), Dejan Kukin (2.) in zmogovalec Sandor Jankovič.

Glavni sodnik turnirja Helmut Gietler (član mojsrške koroške ekipe) je bil vsekakor presenečen nad kvaliteto novoletnega turnirja, ki nima para na Koroškem.

Tekme so se vršile po izločilnem sistemu v petih skupinah. Za koroške igralce in tudi za začetnike je bila vabljiva skupina moških igralcev 1. in 2. koroškega razreda, kjer je zmagal Borovljčan Michael Sablatschan proti Robertu Tscharlju 21:15 in 21:18. Vodja turnirja Mirko Oraže, ki se je izkazal

kot izvrsten organizator, je blestel tudi v igri in zasedel 3. mesto pred Hubertom Mackom.

Napete igre smo lahko zasledovali v ženski konkurenci, kjer je dvakratna zmogovalka novoletnega turnirja in članica mladinske jugoslovanske ekipe Monika Reflak izgubila v treh nizih proti kasnejši zmogovalki Tanji Pandeu iz Raven na Koroškem.

Dinamične so bile tudi dvojice, kjer je Korošec Kramer (ATSV Wolfsberg) z Novosadčanom Ajkuničem dosegel izvrstno 3. mesto. Koroški deželni prvak Lettkemann (ASC Celovec) in Gietler (SC Völkendorf) sta zasedla 4. mesto.

Novoletni namiznoteniški prvak je postal mladi Sandor Jankovič iz Novega Sada, ki šteje v ožji krog najboljših jugoslovanskih igralcev in v kader reprezentance. Kukin Dejan, prav tako kot Jankovič član prvotigaša Bosne, se je po treh nizih moral kloniti premoci Jankoviča. Tretji je postal nekdanji evropski prvak Edo Vecko, ki je po znani in izkušnosti pokazal najkvalitetnejši in najzrelejši namizni tenis, vendar se je moral s svojimi 35 leti kloniti ob vstopu v finale mlademu, drznemu in hitremu Jankoviču.

Koroški prvak Lettkemann je izpadel proti kasnejšemu četrtemu Zoranu Uraču, ki šteje k drugi garnituri Olimpije Ljubljana.

Po končani prireditvi sta deželni športni sekretar Stefan Genser in predsednik Slovenske športne zveze Danilo Prušnik podelila nagrade najboljšim.

Rezultati:

Skupina A — 1. Sandor Jankovič (Novi Sad), finalni rezultat: 21:18, 17:21, 21:19; 2. Dejan Kukin (Novi Sad); 3. Edo Vecko (Ljubljana); 4. Zoran Urač (Olimpija Ljubljana);

Skupina B — 1. Tanja Pandeu (Fužinar Ravne), finalni rezultat: 20:22, 21:15, 21:18; 2. Zora Zalokar (Jesenice); 3. Monika Reflak (Olimpija Ljubljana); 4. Tanja Ban (Ilirija Ljubljana);

Skupina C — 1. Michael Sablatschan (DSG Borovlje), finalni rezultat: 21:15, 21:18; 2. Robert Tscharlj (DSG Borovlje); 3. Mirko Oraže (SD Sele); 4. Hubert Mack (DSG Borovlje);

Skupina D — dvojice — 1. Kukin/Jankovič (Novi Sad), finalni rezultat: 15:21, 21:18, 21:9; 2. Vecko/Šarlah (Olimpija Ljubljana); 3. Ajkunič/Kramer (Novi Sad/Wolfsberg); 4. Lettkemann/Gietler (ASC Celovec/SC Völkendorf);

Skupina E — mladinci — 1. Miha Šorl (Olimpija Ljubljana), finalni rezultat: 21:9, 11:21, 21:18; 2. Jaka Veber (Jesenice); 3. Zoran Gašić (Olimpija Ljubljana); 4. Marko Špegel (Fužinar Ravne).

Zahomški skakalci
se mednarodno uveljavljajo

Za naraščaj pri zahomskih skakalcih so odgovorni resda poskrbeli. Zdi se tudi, da bo letošnja sezona ena izmed najuspešnejših. Predvsem na važnih mednarodnih tekmah se vedno bolj uveljavljajo trije mladinci: Franci Wiegele, Pavel Erath in Norbert Mörtl. Najbolj odjeknili so dosedaj rezultati novoletnih skokov v Seefeldu, kjer je bil mladinec Franci Wiegele zmogovalec v mladinski skupini, v splošni razvrstitvi pa na vidnem drugem mestu za Vettorijem. Vzpon mladih skakalcev športnega društva Zahomec se zrcali tudi v dejstvu, da skačeta Franci Wiegele in Pavel Erath letos tudi na eni največjih tekem, na novoletni turneji 4 skakalnic. Franci Wiegele je v sredo na Bergisel-u dosegel odlično 34. mesto, kar je odličen rezultat za prvo tekmo med najboljšimi skakalci sveta.

Proti koncu minulega leta so se kar zgoščeno odvijale skakalne konkurenice, na katerih so mladi skakalci dosegli sledeče rezultate:

28. decembra so skakali mladinci v Absamu za točke v Austria-cupu, na teh tekmah zbirajo športniki točke za avstrijski kader. S 225,6 točke je zmagal Franci Wiegele (67/68 m) in je bil tudi najboljši dneva. 2. je bil Carlo Loos (Salzburg) z 222,9 točke, 3. mesto je osvojil Pavel Erath (206,1 točke), 5. Norbert Mörtl.

29. decembra so Zahomčani na mednarodni tekmi v Ried im Winkel dosegli sledeči rezultat: 1. Pavel Erath, 3. Franci Wiegele, 7. Norbert Mörtl.

30. decembra v Kössenu so dosegli spet odličen rezultat: 1. Franci Wie-

gele, 2. Pavel Erath, 8. Norbert Mörtl.

Novoletno skakanje v Seefeldu so na veliki mednarodni tekmi imeli ponovno možnost pomeriti svoje sile z moštvimi številnih drugih evropskih držav. Kot že omenjeno je zmagal 17-letni Franci Wiegele (250,4 točke, 82,5 in 81 m), 2. Pavel Erath (239,7; 78,5 in 80 m), 9. Norbert Mörtl.

Dan navrh pa je bila v Breitenwengu (ZRN) tekma, ki šteje k OPA-cupu juniorjev. Prav v OPA-cupu imajo Zahomčani letos odlične rezultate. Tokrat je zmagal Nemec Hans-Peter Pohl (240,3; 71 in 68 m), 2. je bil Franci Wiegele (227,2; 67 in 67,5 m), 4. Pavel Erath (221,7; 65 in 67 m), 11. Norbert Mörtl.

13. smučarska tekma Zarje

70 športnikov je zadnjo nedeljo v Lepeni/Koprivna tekmovalo na 13. smučarski tekmi, za katere so skupno ustvarili dobre pogoje mladina iz Lepene, Mozganovi domači, prijatelji in člani SPD Zarja iz Zelezne Kaple. Zaradi vrste zimskošportnih tekem v bližnji okolici in tudi zaradi tega, ker smučarji to zimo še niso dosti vadili, je bilo tokrat nekoliko manj tekmovalcev kot prejšnja leta. Tradicionalni smuk je bil dobro organiziran in izveden. Izid je bil sledeči:

Solarji: 1. Kurasch Hanes 58,54; 2. Grubelnik Josef 1.03,24; 3. Blajs Anton 1.04,21; 4. Sadounig Herbert 1.29,18; 5. Szabo Roland 1.40,16.

Mladinci: 1. Rainer Lópar 51,94; 2. Oraže Franz 53,59; 3. Ošina Michael 53,63; 4. Sporn Josef 54,40; 5. Dobeitz Matej 54,48.

Mladinci (gostje): 1. Miklau Karl 52,52; 2. Ritscher Wolfgang 52,65; 3. Marko Günther 53,78; 4. Arno Puschl 54,48; 5. Cajčman Gerald 57,32.

Solarke: 1. Dreier Sylvia 59,89; 2. Dreier Roswitha 1.08,04.

Zenske: 1. Dreier Angelika 1.01,30; 2. Tomaschitz Hertha 1.02,24; 3. Tomaschitz Brigitte 1.03,25; 4. Knaff Andrea 1.17,71.

Zenske (gostje): 1. Olip Claudia 59,43; 2. Olip Dorothea 1.00,33; 3. Puschl Cornelia 1.03,96.

Moški (splošno): 1. Lach Franz 49,57; 2. Kucher Norbert 51,09; 3. Haller Emil 51,48; 4. Maloveršnik Manfred 51,49; 5. Miklau Zdravko 51,60.

Moški (gostje): 1. Golautschnig Franz 50,96; 2. Pleschounig Fritz 51,07; 3. Mak Flori 54,30; 4. Puschl Willi 56,13; 5. Burkhardt Georg 56,30.

Seniorji: 1. Dobeitz Otto 57,32 2. Urch Josef 1.01,84 3. Kordescho Emil 1.02,78 4. Luschnig Franz 1.07,60.

Nagrade sta podelila predsednik „Zarje“ Miha Traunik in vodja športne sekcije Franc Stern pri Rastočniku v Lepeni. „Zarja“ se vsem, ki so pomagali lepo zahvaljuje! Posebno pa vabi na 15. sankarsko tekmo, ki bo 30. januarja v Lepeni.

SLOVENSKI ŠPORTNI KLUB OBIR:
Prva Slovenka na avstrijskem
prvenstvu v sankanju

Regina Smrtnik (20), ki je včlanjena v Slovenski športni klub Obir, je na novoletnih sankarskih tekmah za koroško prvenstvo zadnjo soboto in nedeljo v Grafendorfu (Ziljska dolina) zmagala v ženski skupini. S to zmago si je Regina Smrtnik zagotovila mesto v koroški reprezentanci, kar je odličen uspeh v njeni kratki — dvoletni — športni sankarski aktivnosti. Pred dvema leti se je odločila za tekmovalstvo s športnimi sankami (12 kg) in hitro napredovala. 15./16. januarja bo v Prein na Nižjem Avstrijskem zastopala Koroško na avstrijskem prvenstvu. V splošni moški skupini sta na športnih sankah zasedla dobra mesta tudi dva druga Obirčana: Fridi Osojnik je postal 3., Hanzi Smrtnik pa 6.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega nepozabnega ljubega sina, brata, svaka, in strica

Francija Žužek

se iskreno zahvalujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in profesorjem slovenske gimnazije za izražena sožalja, za podarjene vence in cvetje, za cerkvene darove ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Prisrčen Bog plačaj domačemu župniku gospodu Mihorju za vodstvo pogreba in sv. mašo, gospodu dvornemu svetniku dr. Zablatniku za uvodne besede ter za pogrebni obred, gospodu višjemu študijskemu svetniku dr. Polancu za ganljiv poslovljni govor v cerkvi, gospodu višjemu študijskemu svetniku dr. Čegovniku za poslovljne besede ob odprtem grobu in vsej številni duhovščini. Posebna zahvala prof. Messnerju ter sošolcu dipl. inž. Ogrisu za posmrtno nagrobno govore, pevskemu zboru slovenskih študentov iz Gradca pod vodstvom mag. Schusterja za žalostinke ter domačemu zboru za ubrano petje pri cerkvenem obredu.

Celovec, dne 30. 12. 1982

Družina Žužek
in družina Hambrusch-Žužek

TOZD

- Veleblagovnica, Ljubljana n. sol. o.
- Veleblagovnica, Škofja Loka, Cerkno n. sol. o.
- Veleblagovnica, Kočevje n. sol. o.
- Veleblagovnica, Velenje n. sol. o.
- Veleblagovnica, Slovenj Gradec n. sol. o.
- Veleblagovnica, Ravne na Koroškem n. sol. o.
- Veleblagovnica, Žalec n. sol. o.

Delovna skupnost za opravljanje skupnih del, Ljubljana

NUDIMO SVOJIM KUPCEM
VSE BLAGO
ZA ŠIROKO POTROŠNJO

VSEM KUPCEM
IN ROJAKOM
ŽELIMO
SREČNO NOVO LETO 1983

